

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
кафедра інструментально-виконавської підготовки

БОЙКО Анна Михайлівна

***Бандурне виконавство у просторі музичної
культури та освіти України.***

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до творчого проєкту – кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня «магістр»
зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»

Творчий керівник:
Народний артист України, професор
М. О. Шумський

Науковий керівник:
кандидат мистецтв, доцент
Т. В. Ляшенко

Рецензент:
кандидат пед. наук, доцент
О. М. Павленко

Ніжин – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. ІСТОРИОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	10
1.1. Бандура в український народно-академічній культурі як історико-культурний феномен.....	10
1.2. Інструмент бандура в аспекті композиторської та виконавської творчості.....	14
Висновки до першого розділу.....	23
РОЗДІЛ ІІ. ХУДОЖНІ СМИСЛИ ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ВОКАЛЬНИХ ТВОРІВ РОЗГОРНУТОЇ ФОРМИ.....	24
2.1. Методичні основи викладання гри на бандурі в мистецьких навчальних закладах.....	24
2.2. Жанрово-стильові особливості та характерні риси творів для бандури (на прикладі виконавської програми)	28
Висновки до другого розділу.....	38
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41
ДОДАТКИ.....	46

ВСТУП

Одним з основних надбань сучасної української музичної культури, стала популяризація і професіоналізація народно - інструментального виконавства. Впродовж багатьох років були внесені суттєві корективи в усі аспекти вітчизняного народного музичного мистецтва. Народний оркестровий інструментарій пройшов довгий та складний шлях – від аматорства до професіоналізму. Це стосується розповсюдження бандурного мистецтва, популярність якого незмінно зростає протягом останніх десятиліть.

Щоб пояснити даний феномен, необхідно провести аналіз становлення та розвитку бандури, впливу на її еволюцію відомих музикантів, культурних діячів та митців-аматорів. Провести ґрунтовне дослідження музичних жанрів, у яких найбільше розкривається унікальність цього інструмента.

Актуальність даного проєкту зумовлена тим, що попри чималу кількість наукових досліджень, присвячених різним аспектам народного інструментального мистецтва, питання бандурного виконавства розкриті не повністю.

Для більш повного розкриття еволюції бандури і можливостей подальшого розвитку, необхідно вивчити формування означеного інструменту від початку відліку, до сучасного стану модернізації бандурного виконавства.

Одним з таких яскравих прикладів є висвітлення та аналіз музичної спадщини відомих українських митців, кобзарів та лірників, які плідно працювали в галузі кобзарського, надалі бандурного мистецтва. Вивчення основних жанрів для бандури, дослідження відомих творів, де цей інструмент отримав класичні та академічно-концертні якості.

Поповнення історичної та методологічної інформації про жанрові особливості бандурної творчості, ознайомлення з найвидатнішими виконавцями та композиторами, розкриття цікавих історичних сторінок становлення інструмента бандура, додає особливої важливості обраному напрямку дослідження. З огляду на це, актуальність проблеми дослідження

«Бандурне виконавство у просторі музичної культури та освіти України»
не викликає сумніву.

Мета проєкту – розкрити значення та специфіку інструменту бандура у сфері інструментальної творчості та концертного виконавства.

Завдання проєкту:

- охарактеризувати еволюцію бандурного мистецтва як невід'ємної частини музичної культури загалом;
- окреслити історичні передумови виникнення інструменту;
- розкрити наратив уявлень про становлення й модифікацію бандури як інструмента академічної виконавської культури;
- показати її місце у новочасній музичній практиці;
- описати композиторську, педагогічну, дослідницьку діяльність видатних митців, громадських діячів, аматорів та професіоналів, які впливали на формування бандури як музичного інструмента;
- окреслити основні методичні аспекти гри на інструменті бандура;
- розглянути етапи формування музичних жанрів у творчості видатних виконавців та композиторів;
- провести виконавський аналіз та виявити музично-виразові засоби, використані в творах концертної програми.

Концертна програма творчого магістерського проєкту складається з таких творів:

- ✓ Ф. Гендель Чакона; Е. Мелартін Сонатіна соль мінор (обр. М Шумського);
- ✓ Костянтин Мясков. Фантазія на українські теми для бандури та фортепіано;
- ✓ В. Єсипок Віночок танців;
- ✓ В. Норе Rain. Tony Ann. адаптація для бандури;
- ✓ муз. О. Вільгуцької, сл. А Погодинної «Мамина калина»;

- ✓ сл. і муз. В. Івасюка (обр. Т. Петриненко) «Я піду в далекі гори»; В. Кіляр «Полонез»;
- ✓ муз. Б. Буєвського сл. В. Діденка (обр. М. Шумського) «На долині туман».

Для вирішення поставлених завдань у ході дослідження були використані **наукові методи**:

- аналітичний – при вивченні наукової літератури;
- ретроспективний та структурно-системний – при аналізі джерел;
- історичний – при аналізі становлення та шляхів розвитку і формування творів для бандури;
- теоретичний – у вивченні концептуальних засад творчої діяльності окремих представників бандурного виконавства і композиторської творчості.

Об'єкт дослідження – становлення народно-інструментального мистецтва, в контексті європейської музичної культури.

Предметом дослідження є бандура в українському національному музичному мистецтві, у діалогах композиторської творчості й виконавської практики.

Головна концепція проєкту полягає у оновленні, збагаченні та розширенні цілісної картини становлення інструмента бандура та комплексного аналізу творчої спадщини відомих вітчизняних митців, композиторів та виконавців.

Теоретичною базою проєкту стали праці:

- з питань історії і теорії академічного бандурного виконавства широко представлені у роботах сучасних музикознавців (І. Дружга, Л. Троєльнікова, Ф. Лавров, С. Людкевич);
- з питань методики гри на бандурі (В. Мішалов, Л. Рихлюк, Г. Хоткевич, В. Кабачок);

- зв'язку теорії з виконавською майстерністю (О. Вертій, Н. Брояко, І. Панасюк, В. Дутчак) та інші.

Дослідження та активний розвиток кобзарського надалі бандурного мистецтва, розпочинається у ХІХ столітті, триваючи до початку ХХ століття. Активну участь у цьому процесі брали письменники, художники, музиканти, науковці та аматори, закохані у народну культуру, такі як В. Гнатюк, М.Грінченко, К. Грушевська, Д. Демуцький, П. Житецький, К. Квітка, Ф.Колесса, П. Куліш, М. Лисенко, Б. Луговський, П. Мартинович, Д.Ревуцький, О. Русов, О. Сластьон, М. Сперанський, М. Сумцов, О.Фамінцин, Г. Хоткевич, П. Чубинський та інші.

Апробація магістерського творчого проєкту.

1. ІV Всеукраїнська науково-практична конференція (з міжнародною участю) «Мистецтво та освіта: новації і перспективи» (Чернігів, квітень, 2024).
2. VIII Мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О.Я.Ростовського «Мистецька освіта України: глобальні виклики та перспективи розвитку» (Ніжин, березень, 2024).
3. ІV Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні виміри української регіоналістики» (Ніжин, квітень, 2024).
4. Всеукраїнська науково-практична конференція «Музична освіта та виконавство: традиції, сучасні доміанти, інноваційний розвиток» (Київ-Ніжин, квітень, 2024).
5. II Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток освіти в європейському просторі: національні виклики та транснаціональні перспективи» (Ніжин, листопад, 2024).
6. VI Міжнародна науково-практична конференція «Культура, освіта творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції та новаторство» (Одеса, листопад, 2024).
7. Обласна конференція викладачів мистецьких шкіл «Мистецька освіта в

Україні: виклики та перспективи в реаліях сьогодення» Секція бандури (Чернігів, листопад, 2024).

8. Міжнародна науково-практична конференція «Феноменологічні парадигми музичного мистецтва» пам'яті академіка О. С. Тимошенка (Київ-Ніжин, грудень 2024).
9. Освітньо-мистецький проект Фахова онлайн школа Курс «Народні інструменти. Бандура» (Харків, грудень 2024).
10. Освітньо-мистецький проект Фахова школа онлайн Курс «Хорове та оркестрове диригування» (Київ, травень 2024).
11. Агенція творчого професійного розвитку «Підвищення кваліфікації. Бандура» (Львів, вересень 2024).

Практична частина творчого проєкту репрезентувалася на конкурсах та концертах:

1. Міжнародний фестиваль-конкурс мистецтв AUTUMN STAR. (Київ, жовтень, 2023);
2. Міжнародний фестиваль-конкурс талантів SOUL. (Київ, листопад, 2023);
3. Міжнародний двотуровий багатожанровий фестиваль-конкурс СЯЙВО ХОРТИЦІ. (Запоріжжя, квітень, 2024);
4. Міжнародний двотуровий багатожанровий фестиваль-конкурс СЯЙВО ХОРТИЦІ. (Запоріжжя, квітень, 2024);
5. XXI відкритий міжнародний юніорський конкурс музично-виконавської майстерності імені академіка О. С. Тимошенка. (Ніжин, квітень, 2024);
6. 17-й онлайн міжнародний фестиваль-конкурс «Україна єднає світ», у складі ансамбля бандуристок «Чарівні струни» (Київ, березень, 2024);
7. XXI відкритий міжнародний юніорський конкурс музично-виконавської майстерності імені академіка О. С. Тимошенка. (Ніжин, квітень, 2024);
8. I Міжнародний багатожанровий двотуровий фестиваль-конкурс мистецтв «Будуємо Україну разом». (Київ, травень, 2024)

9. XIX онлайн міжнародний конкурс «Україна єднає світ». (Київ, жовтень, 2024).

Концерти:

1. МАЙСТЕР-КЛАС старшої викладачки Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, лауреата всеукраїнських та міжнародних конкурсів Віти-Вікторії Задорожної за участі Анни Бойко. (Ніжин, листопад 2023).
2. Виставка авторської ляльки Лесі Терещенко. Музичний супровід тріо бандуристок у складі Н. Ющенко, М. Костенко, А. Бойко. (Ніжин, грудень 2023).
3. «НІЖИН-МУЗ-ФЕСТ-2024» «Gogol University Style», у складі оркестру народних інструментів. (Ніжин, червень 2024).
4. Звітний концерт «Ніжинський фаховий коледж культури і мистецтв імені Марії Заньковецької» «Вперед, соколи», у складі ансамблю бандуристок «Чарівні струни». (Ніжин, травень, 2024).
5. «НІЖИН-МУЗ-ФЕСТ-2024» «Гоголівська музична осінь», у складі Молодіжного хору «Світич», оркестру народних інструментів та соло. (Ніжин, жовтень, 2024).
6. «Музичні барви осені». Концерт дитячої музичної школи. (Ніжин, листопад, 2024).
7. «Осіння феєрія». Концерт студентів та магістрантів НДУ імені Миколи Гоголя у Ніжинському фаховому коледжі культури і мистецтв імені Марії Заньковецької. (Ніжин, листопад, 2024).
8. Художня виставка «Золоте перевесло» мистецької династії Саєнків. Музичний супровід Анни Бойко. (Ніжин, листопад, 2024).
9. КЗПМО «Ніжинська музична школа Ніжинської міської ради» Благодійний концерт «Ми діти твої, незламна Україно» в складі оркестру народних інструментів, ансамблю бандуристів та соло. (Ніжин, грудень 2024).

10. НДУ імені Миколи Гоголя, Апробація творчого проекту випускниці магістерської ОП 025 Музичне мистецтво «Концерт інструментальної музики» Анна Бойко (Ніжин, грудень 2024).

Основні теоретичні положення і результати дослідження знайшли відображення у **публікаціях**:

1. Бойко А. М. Генеза та еволюція бандури: інструмент соціальних змін. Мистецька освіта очима молодого науковця: зб. матеріалів VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (Ніжин, 6 грудня 2023 р.) / відп. ред. Ю. Ф. Дворник, О. В. Коваль. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. С. 5-7.
2. Бойко А. М. Бандура в українській народно-академічній культурі як історико-культурний феномен. Проблеми мистецької освіти та виконавства: збірник науково-методичних статей / за ред. Ю. Ф. Дворника та О. В. Коваль. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. Вип. 14. С. 142-147.

Практичне значення отриманих результатів матеріали дослідження можуть збагатити інформаційну базу при підготовці лекцій з історії оркестрового виконавства, у практичних спецкурсах та в якості методологічних прикладів у роботі з учнями дитячих позашкільних закладів освіти мистецького спрямування.

Структура роботи. Пояснювальна записка магістерського творчого проекту складається зі вступу, двох розділів (кожний складається з двох підрозділів), висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (51), додатків. Основний зміст роботи викладено на 42 сторінках тексту.

РОЗДІЛ І. ІСТОРІОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Бандура в український народно-академічній культурі як історико-культурний феномен.

В тяжких, випробувальних умовах сьогодення, особливої важливості набуває осмислення шляхів становлення і розвитку української державності, історії та культури українського народу. Необхідним складником прояву національно-культурної ідентичності є вивчення неповторності й самобутності українського етносу та національної культури, невід'ємною складовою якого є музичне мистецтво.

І. Бех зазначає: «актуальність формування та збереження національно-культурної ідентичності, обумовлена необхідністю досягнення й засвоєння національно-культурних цінностей українського народу, історичної пам'яті, збереження національної автентичності та традицій. Водночас, формування і збереження національно-культурної ідентичності має здійснюватися на основі рівноправного діалогу з усіма етносами і народами, які проживають на теренах України і за її межами, та спрямовуватися на згуртування української нації, створення сприятливих умов для її розвитку» [10, с.192]. С. Людкевич вважав: «найважливішим аргументом української народної пісні її здатність правдиво відображувати історичні події, що впливали на життя країни, народне життя та побут з позиції сприйняття та розуміння народу» [25, с. 212-213].

Українське народне інструментальне виконавство, глибоко вкорінене у традиції національного музичного мистецтва. У низці гуманітарних досліджень категорія національного міцно пов'язана з дбайливим ставленням до власної традиційної культури та історичного минулого, у тому числі до фольклору, за допомогою яких формуються національно-стильові директиви. Приміром, у якості «нових та могутніх засобів олюднення та інтенсифікації рідного простору» і вважається, що разом з фольклорними тенденціями в мистецтво «увірвалася нова, потужна та надзвичайно продуктивна хвиля народно-історичного часу, який мав величезний вплив на розвиток історичного світогляду» [6, с.167-176].

Науковці з історичного музикознавства зазначають: «Становлення і розвиток культури України можливо висвітлити тільки з урахуванням контексту розвитку світової культури та цивілізації. Усвідомлення феномена української культури означає сприйняття її як цілісної системи у процесі історичного розвитку та у взаємозв'язку з культурами інших народів» [49, с.264]. Протягом декількох століть багато культурних та мистецьких досягнень було втрачено. Втім, чимало надбань та здобутків збереглися, за ознаками яких й визначається самобутність української нації.

Споконвіку одним з яскравих символів України, був народний струнно-щипковий інструмент бандура. Сама назва цього інструмента походить від латинського «пандурій» і старопольського «barduny». Класична (діатонічна) і сучасна (діатонічна або хроматична) бандура бере свій початок із сімейства арф, гусель і псалтиріонів. Біографія будь-якого музичного інструмента, як і кожної людини, етносу, нації чи певної цивілізації, має свою передісторію, закономірності виникнення, еволюцію, відродження в нових формах.

Історія бандури, кобзи, дуже давня, і губиться в глибині століть. В різні проміжки часу так називали означені музичні інструменти. Найдавніші згадки про бандуру, містяться в історичних відомостях придворних служб при багатих маєтках Східної Європи XVI–XVII століть. Сама інформація не пов'язана з бандурою, а скоріше з манерою виконання на схожих за конструкцією інструментах.

Тривалий час бандура асоціювалася з народно-ужитковим аматорським кобзарством. І лише упродовж XX століття бандурне виконавство утверджується в академічному музичному виконавстві. У тяжкі для суспільства періоди історії, українська нація мала оспівувачів подвигів своїх героїв. Такими співаками, як правило, були мандрівні сліпі старці-музиканти, які в силу цієї вади мали здатність до більшої зосередженості, глибокого осмислення, сприйняття та відчуття всього, що відбувалося у світі [41, с.16-19].

Ф. Колесса писав: «На початку XVIII ст., як, кобзарі перестають творити

нові думи; ні одної події з XVIII ст. не оспівано в думах, а в XIX ст. думи все більше забуваються, тип кобзарів переводиться; вони визнають, що «малі старці настали» [23, с. 185]. М. Драгоманов зазначав: «В теперішній час, рідко зустрічаються кобзарі, або як ще їх називають бандуристи... Бандуру тепер замінила ліра, яка стала «веселим інструментом для танців» і спеціальним способом для добування насущного хліба» [15, с. 265-273].

У XVIII ст. розпочався занепад кобзарсько-лірницьких товариств, внаслідок чого нівелювалися традиції і звичаї кобзарів, бандуристів, лірників [37, с.19-23].

Нині синтез минулого і сучасності включає розмаїття виконавського мистецтва на цьому інструменті. На розвиток бандури починає впливати соціокультурні контексти, пов'язані з виходом інструменту за межі традиційної академічної культури у площину новаційної творчості та популярної музики.

Вивчаючи історію створення бандури зазначимо, що на початку XIX ст. поруч з лютнеподібними функціонували і багатострунні інструменти. В той час відбулося удосконалення більшості класичних інструментів, бандури зокрема. Означені інструменти «потрапили під українізацію» і почали називатися бандурами, а виконавці на них бандуристами. Навколо питання походження бандури та самої назви точилися постійні суперечки. Вважалося, що бандура виникла в Англії (1561), звідти поширилася на Західну Європу, дійшла до Польщі, а вже потім – до України [17].

Грунтовний вклад в становлення і розвиток бандури вніс український театральний і громадсько-політичний діяч, етнограф і мистецтвознавець Гнат Хоткевич. Г. Хоткевич заперечував твердження про запозичення українцями англійської бандури.

Формування та розвиток бандурного виконавства в різні історичні епохи, відбувався в нерозривній єдності із національними загальнокультурними процесами. Як феномен української культури, бандурне виконавство мало свої традиції, форми (сольна, ансамблева) та різновиди (інструментальний і

вокально-інструментальний).

Наразі серед різновидів сучасного музичного інструментального виконавства бандурна творчість є однією з найактивніших сфер, що постійно розвивається. Це обумовлює потребу осмислення та оновлення знань про цей унікальний, неперевершений інструмент.

Існує гіпотеза про походження української бандури від кобзи – старовинного українського струнно-щипкового інструменту з сімейства лютневих. На користь цього припущення говорять такі факти, як форма інструменту, назва струн, спільність репертуару кобзарів і бандуристів.

Слід відмітити, що українські кобзарі – видатні представники національної культури та освіти. Традиції, які вони започаткували, увібрали ідеї просвітництва і духовності українського народу. Впродовж віків на них тримався культурно-виховний процес тодішнього суспільства [24, с.256].

Втім, зазначимо, що цей старовинний інструмент, який тепер зазвичай називають кобзою, розвивався паралельно з бандурою. Ці інструменти мають багато спільного, але й багато в чому різняться. Уперше однокорінне слово «кобза» зустрічається у 1303 році в латино-персидському словнику невідомого автора. У цій роботі, що має назву «Куманський кодекс» висвітлюється слово «кобузчі» (в перекладі – грець на кобузі). Існує припущення, що саме цей термін став основою для назви – кобзар.

Не виключено вплив численних війн, заселення великої кількості татар в Україну. Численні дослідники історії мистецтв вказують на західноєвропейське походження цього інструменту. Втім, більш вірогідною, є версія виникнення бандури часів шумерів.

На сьогодні в Україні різняться багато думок щодо генези та еволюції бандури. Це питання досі залишається відкритим і потребує подальшого вивчення. Проте, не викликає сумнівів той факт, що бандура з давнини органічно увійшла в музичну культуру та виконавство українського народу. Саме Україна відкрила шлях, удосконалила цей інструмент і популяризувала власне національне бандурне виконавство, яке не має аналогів у світі.

Отже, бандура – не просто музичний інструмент. Це – душа України, її неповторна музична історія. Музика бандури розносить нашу славетні та героїчні, а інколи болісні й трагічні сторінки. Інструмент бандура належить до символів незламності української нації і духу нації.

1.2 Інструмент бандура в аспекті композиторської та виконавської творчості.

Українська народна творчість є джерелом всієї культури українського народу. Українське народне музичне мистецтво є невичерпним джерелом, на основі якого розвивались професійні композиторська та виконавська діяльність.

Бандурне мистецтво є органічною складовою вітчизняної музичної культури, її цінним надбутком. Висвітлення композиторської та виконавської творчості в галузі бандурного мистецтва значно поглибить знання та інформацію про культурно-мистецьке життя України.

Зазначимо, що композитори - це музиканти, які створюють оригінальні твори, перекладають або роблять транскрипції вже існуючих музичних творів, зокрема для інструмента бандура. Композитори, які працювали в галузі бандурного мистецтва з'явилися в Україні ще в XVII столітті. На той час бандура стала популярним інструментом серед кобзарів - сліпих співців-мандрівників, проповідників усної народної культури. Відтоді композитори бандуристів розвивали своє мистецтво, використовуючи різні стилі, жанри, форми та техніки. Кобзарі стали першими авторами багатьох дум і пісень, які потім поширювалися по всій Україні. В подальшому на творчість кобзарів вплинули історичні події XVII століття, які стрімко розвивались в Україні. Сліпі музиканти дізнавалися про майбутні повстання і вирушали з Січі, аби своїм словом і співом розбудити народ. Першими яскравими кобзарями вважаються Рихлівський (Бандурка) та Семен Палій. В ході суспільно-політичних реформацій з'явилися народні співці-кобзарі, які своїм співом прославляли героїчні подвиги українців. Кобзарі ставали авторами і

виконавцями багатьох дум і пісень, що поширювалися по всій Україні [34].

Кожний регіон України мав своїх представників кобзарсько-бандурного мистецтва. Широко відомими сучасному слухачеві стали імена народних співців-кобзарів Федора Кушнерика, Єгора Мовчана, Павла Мовчана, Григорія Єльченка та інших. Це — справжні речники душі українського народу, його віри у щасливе майбуття [34]. У нашій роботі ми розкриємо декілька яскравих імен саме Чернігівського регіону.

Одним з найперших відомих бандуристів став **Остап Вересай** (1803—1890) видатний представник української кобзарської епічної традиції. Митець народився в селі Калюжинці Прилуцького повіту Полтавської губернії в сім'ї кріпака. Його батько, Микита Григорович Вересай, був незрячим і заробляв на прожиття грою на скрипці. У чотирирічному віці Остап втратив зір. Змалку, під впливом батька та кобзарів, що часто зупинялися в їхній домівці, захопився музикою та співом [9, с. 111].

Остап Вересай став учнем кобзаря Юхима Андріяшівського, будучи у нього поводителем. Після смерті свого вчителя Андріяшівсько, Остап деякий час навчався в кобзаря Семена Кошового. Потім у лірника Ничипора Коляди, повернувшись в Калюжинці продовжив навчання самостійно.

Остап Вересай був відомим і популярним виконавцем народних дум, історичних, побутових, жартівливих та сатиричних пісень. Його творчість отримала високу оцінку тогочасних діячів культури, таких приміром, як Лев Жемчужников та Пантелеймон Куліш. Загальновідомим є факт підтримки Остапа Вересая Тарасом Шевчено. Поет подарував виконавцю свого «Кобзаря» з іменним підписом: «Брату Остапу від Т. Г. Шевченка».

Інший представник кобзарського мистецтва **Андрій Шут** народився у 1790 році в містечку Олександрівці Сосницького повіту на Чернігівщині. Сімнадцятирічним перехворів віспою і втратив зір. Аби якось прожити, взявся за традиційне ремесло сліпців — сукання мотузок та виготовлення мотузчатої зброї. І хоч ця робота забезпечувала сякий-такий прожиток, юнак без вагання залишає її, йде навчається кобзарської справи. Репертуар кобзаря записував

письменник П. Куліш, фольклористи Г. Базилевич та Амвросій Метлинський. Андрій Шут мав багато учнів, серед яких яскраві імена Андрія Бешко та Павла Братиці [28, с 106].

Найбільш яскраво репрезентував регіональні кобзарські традиції і звичаї **Братиця Павло Савич** (1825- 1887). Кобзар народився у містечку Мена, Сосницького повіту надалі проживав як кріпосний у пана в Ніжинському повіті. На третьому році життя осліп. Навчався кобзарському мистецтву у Андрія Бешко. У 1874 році Павла Братицю зустрів фольклорист П. Івашенко й записав з ним 4 думи. Надалі митець співав дуєтом з молодим 28 річним кобзарем Прокопом Дубом. Яскрава творча діяльність Братиці зацікавила Миколу Лисенка. Композитор зробив запис дум у виконанні музиканта. Ці тексти були надруковані у 1888 р. в журналі «Киевская Старина». Зокрема у журналі згадується, що Братиця мав двадцятиструнну бандуру, знав десять дум, п'ять з яких були присвячені Богдану Хмельницького. У 1883 було зроблено повторний запис репертуару П. Братиці у кількості десяти дум та п'ятидесяти псалмів.

Історико-політичні та соціальні перетворення другої половини XVIII століття змінили палітру кобзарського мистецтва, що призвело до значного занепаду означеного виду культурної діяльності. Гнат Хоткевич писав: «Коли ж не стало самих козаків, і козак-бандурист перестав бути їх співцем, на зміну йому прийшов незрячий кобзар, який почав співати про минуле» [4, с. 20].

Отже, на Чернігівщині у згаданому проміжку часу, було закладено надійний фундамент для подальшого розвитку кобзарського, надалі бандурного мистецтва.

Надалі, у XIX столітті кобзарство і старосвітське бандурне мистецтво розпочали нову віху розвитку і функціонування у власній системі. Традиція усної, словесного переказу творчості співців народної епіки поступається нотації і писемній формі викладення бандурного репертуару. Зміна епохи, перехід до постмодерного суспільства XX століття призводить до зміни форм функціонування кобзарсько-бандурного мистецтва.

Початок ХХ століття можна вважати основним етапом в історії бандурного виконавства. Назвемо найяскравіших митців, які стояли у основ оновлення і популяризації бандурного мистецтва, а саме Г. Хоткевич, В. Ємець, М. Домонтович, М. Лисенко, О. Маркевич та інші. Цьому значно сприяла подія 1902 року в Харкові – відкриття XII Археологічного з'їзду. В Україні кінця ХІХ – початку ХХ століття невичерпний творчий талант Гната Хоткевича, надав новий поштовх професійному розвитку бандурній творчості та виконавству. **Хоткевич Гнат Мартинович** (літературний псевдонім Гнат Галайда; 31.12. 1877 – 8.10 1938, Харків). Хоткевич брав активну участь в організації і проведенні вищезазначеного з'їзду, де особливу увагу привернули кобзарі, а також інші виконавці на народних музичних інструментах.

Хоткевич під час своєї невтомної діяльності завжди підкреслював важке становище, в якому перебувало бандурне мистецтво. Завдяки ентузіазму Гната Хоткевича, як представника прогресивних українських діячів відбулися перші позитивні спроби повернення до бандурного виконавства.

Саме той час вважається найбільш плідним періодом композиторської творчості Г. Хоткевича. Світ побачили нові відомі і популярні твори для бандури. Науковці зазначають: «До кобзарського репертуару увійшли численні обробки різножанрових українських народних пісень (історичних, жартівливих), які стали справжньою окрасою власного виконавського репертуару Г. Хоткевича» [41]. Можемо припустити, що першим хто почав робити перекладення творів європейських класиків, був Г. Хоткевич. Послідовниками Г. Хоткевича у розвитку і розширенні виконавського репертуару стали В. Кабачок, Є. Юцевич, А. Бобир, М. Геліс, Я. Пухальський, С. Баштан, В. Герасименко та багато інших видатних митців [17, с. 59].

Виконавська творчість бандуристів презентована іншим яскравим представником означеної мистецької галузі. – **Євгеном Адамцевичем** ((19 грудня 1903 (1 січня 1904), Солониця — 19 листопада 1972, Холмівка) — сліпий бандурист, віртуозний виконавець українських народних пісень, «Запорозького маршу».) Впродовж всього творчого шляху у Є. Адамцевича

формувався особливий виконавський та композиторський стиль. Науковці поділяють виокремлення трьох етапів у бандурній виконавській творчості Є.Адамцевича: 1) кінець 20-х та 30-і роки; 2) 40-і роки; 3) повоєнна доба. Особлива активність прослідковується на першому та другому етапах творчої діяльності.

Яскравою сторінкою у творчій біографії митця є його діяльність під час німецької окупації. Приміром, саме в той тяжкий період Є. Адамцевич написав свою відому пісню «У неволі». Сам кобзар згадував, про своє палке бажання донести цей твір до слухача [19, с.96]. Впродовж усієї діяльності Є.Адамцевича, формувався своєрідний стиль бандурної виконавської майстерності, в якому викреслилися вищезгадані три етапи.

Наступним періодом розквіту бандурного мистецтва можна вважати другу половину ХХ століття. Цей проміжок часу був позначений сплеском уваги українських композиторів-традиціоналістів до темброво-виражальних можливостей бандури. Для цього інструмента писали різножанрові твори М. Дремлюга, К. Мясков, А. Коломієць, С. Баштан, В. Герасименко, В. Власов та ін., визначивши нові на той час концепції і форми педагогічного та концертно-виконавського процесу.

У 1950–1970-ті роки пов’язані з ідейними послідовниками Г. Хоткевича і загалом усіма, хто доклав зусиль до подальшого становлення та розвитку академічного бандурного мистецтва. Слід зазначити, що на цьому етапі кобзарство як невід’ємна частина тодішнього бандурного виконавства виокремлюється в окремий автентичний вид мистецтва. Саме в цей час кристалізуються два академічні типи бандурного виконавства — інструментальний та вокально-інструментальний.

Значним поштовхом до розвитку академічного бандурного мистецтва, її виконавського потенціалу стала творчість таких відомих виконавців, як В. Кабачок, С. Баштан, А. Омельченко, В. Лапшин, В. Герасименко. В репертуарі митців вагоме місце посідають власні твори та опуси українських композиторів з відповідною структурою, що включає: драматургію,

інтонаційно-ритмічний початок, ладогармонію, фактурний та динамічний малюнок. Вся ця палітра тяжіє до народного музикування.

На той час, перед виконавцями та викладачами академічного напрямку гостро постала проблема створення концертного й навчального репертуару. До роботи щодо його створення, були залучені провідні українські композитори.

Серед великої кагорти музикантів гідне місце яких займає **Микола Дремлюга** — український композитор, музикознавець, педагог. Професор Київської консерваторії ім. П. І. Чайковського (1978). Член Національної спілки композиторів України (1944). Заслужений діяч мистецтв УРСР (1972). Народний артист України (1993). Лауреат Державної Премії України імені Т.Г. Шевченка (1998). Представник академічного напрямку. Автор першого в історії української музики концерту для бандури і симфонічного оркестру [16, с.655].

Микола Дремлюга був гарний знавець української народної фольклористики. Активно працював над створенням музичного репертуару для бандури. Цінний вклад М. Дремлюги полягав у використанні потенціалу означеного інструменту у академічній композиторській творчості європейського масштабу.

Фаховість творчої діяльності композитора була підкріплена плідною співпрацею із засновником київської академічної школи бандурного виконавства С. Баштаном. Їх творчий тандем розпочався з 1957 року і тривав до останніх років життя композитора.

Упродовж 1990-х років, донині плідний внесок у розвиток бандурної творчості здійснили М. Денисенко, І. Тараненко, які створили інноваційний різновид бандурних опусів, що спирався на тембровий потенціал інструмента, пов'язаний з оновленням конструкції бандури, її виразально-виконавського потенціалу та репертуару [17].

Впродовж 1994 – 1999 років розпочали свою творчість кагорта нових молодих композиторів: В. Власова А. Гайденка, М. Денисенко, Л. Донник, Л. Думи, І. Тараненко, В. Тилик, Р. Гриньківа. Інструмент використовується у різних інструментальних колективах, вступає у численні виконавські

поєднання. Отже, серед творців для бандури є композитори і старшого покоління, і представники молодого покоління.

Потужний поштовх до розвитку бандурне мистецтво отримало наприкінці 1990-х років. На той час було реалізовано незвичні інструментальні ансамблеві поєднання, куди включали інструмент бандура. Цю інновацію, а потім традицію розпочав відомий український виконавець Роман Гриньків, який експериментував з інструментом у сучасних фольклорно-джазових стилях [33, с 13-14].

Отже, композитори-бандуристи та виконавці були і продовжують бути важливою частиною української музичної культури. Вони не лише виконують традиційні народні пісні, але й створюють нові музичні твори, використовуючи бандуру як солістичний інструмент. Бандуристи продовжують вивчати та розвивати традиції бандурного мистецтва, передаючи їх наступним поколінням.

З композиторською творчістю, українське національне бандурне мистецтво завжди було предметом вивчення з позиції історії виконавства, його сольних та ансамблевих форм, концертної діяльності, практики фестивального руху тощо. Дослідники пишуть: «Виконавська творчість бандуристів презентує жанрову (інструментальна та вокально-інструментальна), формотворчу (сольна та ансамблева), видову (мандрівна та концертно-академічна), типологічну (однотемброва та мішана) класифікацію» [18, с. 175-180].

Активну участь у цьому процесі брали письменники, художники, музиканти, науковці та аматори, закохані у народну культуру, такі як В. Гнатюк, М. Грінченко, К. Грушевська, Д. Демуцький, П. Житецький, К. Квітка, Ф. Колесса, П. Куліш, М. Лисенко, Б. Луговський, П. Мартинович, Д. Ревуцький, О. Русов, О. Сластьон, М. Сперанський, М. Сумцов, О. Фамінцин, Г. Хоткевич, П. Чубинський та інші [8, с. 73-96].

В. Дутчак, досліджуючи еволюцію бандурного мистецтва, зазначає: «рубіж XIX-XX століть ознаменував початок нового етапу розвитку

кобзарства, позначеного змінами інструментарію, репертуару, виконавських стилів, а також появою наукових праць з історії бандури, підручників гри, навчальних посібників, репертуарних збірок тощо. Біля витоків цього нового етапу стояли видатні українські митці Микола Лисенко і Гнат Хоткевич, які в царині бандурного мистецтва відіграли важливу роль в академічному становленні бандури – у сфері інструментарію, фіксації і популяризації жанрів репертуару, виконавства, писемної освіти, історії, теорії та методики гри» [18].

У контексті проблематики вважаємо за потрібне висвітлити декілька імен яскравих особистостей, які постраждали від репресій та утисків тогочасної радянської влади. **Василь Ємець** (1877-1942) – видатний український бандурист, композитор, диригент, педагог, організатор Київської капели бандуристів, яка стала першим професійним колективом, що грав на бандурі. Він також створив новий збільшений тип бандури – на 50 і 62 струни (подвійна), який дозволяв виконувати складніші музичні твори. Він написав багато оригінальних та оброблених композицій для бандури, а також підручники та методики навчання гри на цьому інструменті. Він вважається одним з основоположників академічного бандурного мистецтва [31]. 1918 року була створена Київська капела бандуристів саме Василем Ємцем. Капела відіграла велику роль у популяризації бандури та української народної музики в Україні та за її межами [42, с.45].

Олександр Корнієвський (1889-1988), бандурист, майстер з виготовлення музичних інструментів. Народився на Чернігівщині. Першим із майстрів створив хроматичну концертну бандуру. Репертуар Олександра Самійловича налічував близько 160 творів. Він все своє життя присвятив виготовленню музичних інструментів таких як скрипка, гітара, мандоліна, балалайка, ліра, арфа. Втім, головним його досягненням стали понад 180 бандур, які користувалися великим попитом серед аматорів та професіоналів. Як згадував Олександр Корнієвський: «...думали: я великий злочинець, а не розуміли, що був засланий тільки за те, що я робив бандури й, таким чином,

підтримував українську культуру, і в той час усі тюрми забивали таким людьми, які мріяли про Україну...» [2].

За відносно короткий час (друга половина XX ст.) бандурне виконавство здійснило стрімкий злет до висот академічного професіоналізму. Бандура почала звучати на багатьох європейських концертних підмостках.

І. Панасюк пише: «Українська музична культура змушена була послуговуватися підміною сутності понять кобзарства і бандурництва, свідомо ототожнених і спотворених суспільно-політичними обставинами того часу. Функціонування бандури як професійно-академічного сольо-віртуозного концертного інструмента було забезпечене двома умовами: запровадженням системної професійної освіти та удосконаленням бандури» [36, с.162-165].

Використання українських народних інструментів у виконавській діяльності співаків та ансамблів йшло двома шляхами – в якості автентичних традиційних зразків та видозмінених електронних аналогів, подібно до гітари.

Паралельно відбуваються і зустрічні тенденції в академічному бандурному виконавстві. Слід зазначити, що у другій половині XX століття сформувалися нові форми і жанри концертного виконавства. Саме в той період відбулися перші спроби ввести бандуру до сфери популярної музики. Зокрема, з'явилася нова виконавська форма – тріо бандуристок.

Серед ансамблів бандуристів, сформованих в останні десятиліття, попри традиційно репрезентований академічно-концертний напрям виконавства, все частіше спостерігається звернення досучасної естрадно-популярної музики – як української, так і зарубіжної. Колективи виконують власні аранжування, кавери, співпрацюють із композиторами у створенні нового репертуару. Серед найвідоміших українських ансамблів бандуристів: тріо Національної телерадіокомпанії України (Київ), «Вербена» (Черкаси), «Росава» (Житомир), «Мальви» (Одеса), квартети «Купава» (Харків), «Львів'янки» (Львів), «Гердан» (Івано-Франківськ) та ін.

Отже, період другої пол. XX – поч. XXI ст. став часом формуванням нових напрямів у бандурному мистецтві, зокрема зародженням естрадно-

виконавського напрямку, творчості солістів і ансамблевих колективів. Бандура залишилася виразним національним символом для сприйняття публікою, але її використання наповнилося новим змістом. Еволюція бандури як принципово нового, професійно-академічного, сольо-віртуозного інструмента органічно поєднала усі творчі процеси [17, с. 32].

Таким чином, значні творчо-виконавські здобутки бандуристів, їх досягнення у композиторській, педагогічній, видавничій справах виокремили бандурне мистецтво у важливий напрям розвитку національної музичної культури, що значною мірою уможливило збереження і розвиток давніх кобзарських традицій та новаційних засад творчості, сприяло критичному й об'єктивному висвітленню проблем сучасного бандурного виконавства.

Висновки до першого розділу.

Бандурне мистецтво у своєму становленні постало у природних взаємовпливах кобзарства і бандурництва на підставі двох самодостатніх напрямів. Виходячи з дослідженого матеріалу констатуємо, що бандурне виконавство виникало з кобзарства зі збереженням давніх національних мистецьких традицій. Яскрава виконавська діяльність бандуристів минулого, їх досягнення у соціокультурній та просвітницькій сферах виділили бандурне мистецтво у важливий напрямок становлення національної автентичної, музичної культури, що звісно спонукало до збереження і подальшого розвитку минулих традицій кобзарства та новаційних засад бандурної творчості та виконавства.

Бандурне мистецтво актуалізувало самобутній національний розвиток України. Суттєво вплинуло на об'єднання та спільні пошуки нових шляхів розвитку українства силою музичного мистецтва. Бандурне спонукало до формування багатогранної національної української музичної культури, невід'ємними складовими якої є духовно-культурні надбання України.

РОЗДІЛ II. ХУДОЖНІ СМИСЛИ ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ВОКАЛЬНИХ ТВОРІВ РОЗГОРНУТОЇ ФОРМИ

2.1 Методичні основи викладання гри на бандурі в мистецьких навчальних закладах.

Безперечним є факт, що український національний інструмент бандура це аутентичний скарб народного інструментально-виконавського мистецтва.

У дослідницьких роботах Ю. Мішалова зазначено: «Культурно-мистецькі аспекти генезу і розвитку виконавства на харківській бандурі» доведено, що мистецтво гри на бандурі є одним із феноменальних явищ в українському музичному мистецтві, котре, формуючись віками, досягло академічних вершин розвитку у XX столітті. Вважається, що збереження національної ідентичності бандурного мистецтва завдячує митцям, які, вкладаючи свої творчі сили, прагнули піднести культурні надбання України, надати можливості розвиватись та вдосконалюватись у своїх неповторних формах [27,с.20].

Для розкриття методичних основ викладання гри на бандурі розпочнемо із загальної характеристики інструменту.

Бандура має грушоподібну, несиметричну форму. Права сторона інструменту, на відміну від лівої, має ширші, округліші контури. Відповідно, на бандурі розташовані струни – від довгих до коротких. Все це впливає на забарвленість звукової палітри. Завдяки зменшенню довжини струн до краю відбувається рівномірне звучання по усьому розміру інструмента.

Складові бандури: корпус, гриф (ручки). Основа корпусу має нижню деку зроблену з деревини твердих порід, насамперед груші або клена. Струни мають дві різні назви. На грифі бандури – це баси. Відповідно, на корпусі – приструнки. Гриф являє собою вузьку верхню частину інструмента. Зверху розташована головка з поріжком і кілочками. Кріплення басових струн містяться повз усього грифа. Басові струни мають найдовшу довжину. Праворуч над декою розташовані приструнки. Вони закріплюються угорі на

кілочках верхньої частини деки. Нижні струни закріплюються спеціальними штифтами.

Протягом усього періоду формування, зовнішній вид інструменту піддавався змінам і вдосконаленням. Кількість струн поступово збільшувалася. Кожний майстер, який займався розробкою інструменту, вносив до розміру і форми свої видозміни. Це створило ситуацію, коли ставало необхідним добирати струни до кожної бандури. Отже, констатуємо, що побудова та удосконалення майстрів значно вплинули на зміни у якості самого інструменту.

Перейдемо до аналізу до прийомів та способів виконання на бандурі.

Звук видобувається за допомогою плектра або звичайного нігтя. Використовується артикуляція: щипок, удар, тремоло, флажолет, стаккато, глісандо. Здебільшого музичні мелодії будуються гамоподібними ходами або одноголосними та інтервальними послідовностями. Як правило це паралельні терції, сексти, октави. Більш складні твори мають послідовності з тричотиризвучних акордів.

Впродовж всього періоду функціонування бандури, склалися три методи виконання:

- ✓ **Чернігівський.** Означений метод виконання не був характерним для минулого періоду. Це доволі пізніший спосіб. Є гіпотеза, що він має своє походження вже від бандуристів-аматорів. Він в першу чергу пов'язаний із хроматизацією інструмента. Історики доводять: «Після хроматизації бандура перетворилася з побутового інструмента на естрадно-концертний» [3];
- ✓ **Полтавський.** Бандура розгортається назовні, відповідно відбуваються зміни у звуковибудуванні.
- ✓ **Харківський.** Бандуру тримають як і при полтавському способі, але змінюється гра лівою рукою. Зазначимо, що харківський(полтавський) спосіб гри на бандурі, також відомий як спосіб Гната Хоткевича. Дослідники вказують: «Був розроблений Гнатом Хоткевичем (1877—

1938) на основі народного способу гри на бандурі, який використовували слобожанські кобзарі» [47].

На сьогоднішній день сучасний інструмент являє собою комплекс вмінь та навичок, до яких входять виконавські прийоми, технічні та технологічні уподобання, концертний і навчальний репертуар. Це все є основоположним у історичному процесі змін виконавства бандуристів.

Перерахуємо головні аспекти методики викладання гри на бандурі:

- під час навчання і для успішності навчання, велику роль відіграє правильна посадка і розташування інструмента в руках учня.
- постійна робота над постановкою рук, особлива увага на вміння гри правою рукою;
- надалі робота над постановкою лівої руки. Поступове опанування технічними прийомами гри саме лівою рукою;
- велике значення мають впровадження розвитку навичок читання нот;
- викладач повинен постійно працювати над підбором навчального репертуару, враховуючи здібності й можливості учнів свого класу.

Існують різноманітні методи викладання, на які повинен спиратися викладач. Головним є наочний (візуальний) метод, що включає якісну демонстрацію твору викладачем. Це досить результативний метод викладання, при якому здобувач має чути професійний приклад музичного виконавства.

Другий метод являє собою чітке словесне пояснення, тобто розуміння здобувачем викладацької думки.

Отже, професійне викладання на бандурі повинно мотивувати учнів до розкриття нових граней власного виконання, формує навички ансамблевого виконавства; ескізне розучування музичного твору – детальне опрацювання технічних моментів, як знайомство із музичним твором.

Розглянемо посадку здобувача освіти та положення інструменту під час навчання.

Вважається, що правильна посадка і постанова на корпусі бандури є основою удосконалення технічного рівню учнівства. Педагоги-виконавці

вважають: «Посадка – це положення тіла, при якому, здорове, вільне, робоче відчуття учня у всіх його частинах – шиї, плечей, спини, голови» [38, с. 12]. У сучасному навчальному процесі впроваджено саме чернігівський спосіб виконання. Виконавець грає сидячи на стільці. Бандура фіксується у нижній частині корпусу. Гнат Хоткевич зазначав: «При чернігівському способі гри інструмент ставиться між колінами прямокутно до корпусу, або тримається дещо похило до корпусу, тоді ліва рука, беручи баси, одночасно тримає й увесь інструмент» [46].

Читаємо у підручнику «Школа гри на бандурі», що учень повинен сидіти не на повному стільці. В Кабачок уточнює: «Щоб ноги вільно стояли на підлозі, стілець треба вибрати невисокий і сідати на ньому неглибоко, не більше як на половину стільця, висунувши ліву ногу на півступні вперед» [22, с. 184]. Важливим є тримання бандури до твердого предмету. Це насамперед, повинно бути або фортепіано або предмет меблі). Адже, бандура доволі важкий інструмент і втримати його без самостійної опори практично неможливо.

Висвітливо основні методичні прийоми роботи над постановкою руки.

В. Юцевич підкреслює: «Постановка виконавського апарата – це формування такого положення рук, яке може забезпечити функціональну ефективність процесу гри на музичному інструменті» [51].

Одне з основних задач, які стоять перед педагогом у процесі навчання гри на бандурі – правильна постанова рук. При постановці виконавського апарата здобувача педагог повинен звернути увагу на індивідуальні фізіологічні особливості дитини, а саме форму рук, розмір та силу пальців.

Ліва рука. Зазначимо, що у бандуристів гра лівою рукою є важливішою і відповідно складнішою, від правої. Це полягає, по-перше постійному верхньому положенні, відповідно ускладнюється фізичне навантаження на руку. По-друге, паралельно з м'язовим навантаженням, рука виконує основну виконавську функцію. По-третє, ліва рука не контролюється виконавцем, тобто він не може її бачити, що процес виконання.

Положення перекидка. Ґрунтовне пояснення означеному терміну дав Т.Танцюро: «це манера виконання харківським способом гри на бандурі, відбувається за рахунок перенесення лівої руки із грифа на струнний звукоряд передньої деки шляхом перекидання руки через шемсток. В перекидці можуть брати участь всі пальці лівої руки, в залежності від фізіологічних та вікових можливостей виконавця, що значно розширює технічні та акустичні можливості інструмента» [40, с.20].

Назвемо основні способи звуковидобування на інструменті:

По Н. Борярко: «Спосіб звуковидобування – це поєднання основних факторів взаємодії ігрового апарата зі струнним звукорядом» [7, с.152]. У сучасному виконавстві існує основний прийом гри правою рукою, який має назву щипок. Виконання відбувається за допомогою кінчиків пальців. Існує три різновиди щипка: пучковий, нігтьовий та комбінований спосіб гри.

Інший традиційний спосіб звуковидобування, який активно використовується в процесі гри як лівою, так і правою рукою носить назву удар. Як і щипок, удар має свої різновиди: комбінований та нігтьовий.

Отже констатуємо, професійне навчання у класі бандури можливо лише за умови фаховості та обізнаності викладача, постійному і безперервному творчому та педагогічному пошуку, різноманітній формі роботи та бажання до концертної підготовки. Набуття професіоналізму і фаховості у виконавстві дозволяє розширити навчальний репертуар, що насамперед є способом зацікавлення та прагненням здобувачів освіти до постійного опанування інструментом та популяризації бандурного мистецтва.

2.2 Жанрово-стильові особливості та характерні риси творів для бандури (на прикладі виконавської програми).

Серед різновидів сучасного музичного виконавства, бандурна творчість є однією з найактивніших сфер, що постійно розвивається. Упродовж останніх десятиліть бандурне мистецтво збагатилося оригінальними творами сучасних композиторів. Вони посіли чільне місце в репертуарі бандуристів

інструменталістів, розширили їх виконавський потенціал, збагатили уявлення про інструмент.

У творчому до композиторів було досить поширеним звернення до інструменту бандура. Це обумовлювалось історичною соціокультурною картиною та зацікавленістю до означеного інструменту. Як окремі приклади використання інструменту у композиторській діяльності можна навести безліч творів для сольного або для ансамблевого виконання. До бандури у своїй творчості зверталися безліч українських композиторів.

Розглянемо та проаналізуємо деякі з них, що входять до складу означеного творчого проєкту. Практична програма творчого проєкту складається з двох частин: сольна та оркестрова.

До сольної виконавської частини належать такі твори:

1. Мелартін «Сонатина» (переклад М. Шумського);
2. Гендель «Чакона»;
3. Tony Ann «Rain» (адаптація для бандури В. Норе);
4. К. Мясков «Фантазія на українські теми» для бандури з фортепіано;
5. В. Івасюк «Я піду в далекі гори» (обр. Тетяни Петрик);
6. Муз. О. Вільгуцької «Мамина калина».

Розглянемо та проведемо аналіз означених творів.

Ерккі Густав Мелартін (7 лютого 1875, Кекісалмі — 14 лютого 1937, Гельсінкі) — фінський композитор, диригент і педагог пізнього романтизму та раннього модерну. Мелартіна вважають одним із найвидатніших національних композиторів Фінляндії епохи романтизму. Його музика значною мірою була переповнена стилістикою творчості його сучасника Жана Сібеліуса – відомого композитора країни.

Окрім композиторської творчості, Мелартін викладав у Гельсінкському музичному коледжі, пізніше Гельсінкській консерваторії. Як диригент Виборзького оркестру, незважаючи на хронічні проблеми зі здоров'ям, Мелартін багато гастролював, мав величезний успіх у слухацької аудиторії.

Хоча Мелартін був переважно автором пісень, симфонія займала

центральне місце в його музичній творчості. Він написав шість симфоній (1902–1924). Незважаючи на те, що він працював у той самий період часу, що й Ян Сібеліус, і на нього вплинув стиль більш відомого композитора, і його творчість значною мірою була затьмарена творчістю найшановнішого композитора Фінляндії. Мелартин мав своє особисте музичне реноме [12].

Мелартін «Сонатина» переклад М. Шумського (аналіз)

Сонатина соната без розробки це різновид сонатної форми, в якій відсутня розробка. Цей жанр застосовується в перших частинах сонатного циклу. Має типову для сонатної форми структуру. Означений жанр сонатної форми має не дуже поширений характер. Основна область, де виконувалася сонатина – увертюра. Це могла бути увертюра до опери, балету або інструментальний самостійний твір.

За відсутності характерної для сонатної форми розробки, сонатина проте зберігає всі ознаки відповідної музичної форми. Вона на рівні експозиції має традиційний сонатний тематизм, який полягає у активній головній партії і на противагу співучій побічній.

Перша частина сонатини як правило писалася в лаконічній сонатній формі з коротко викладеними темами, які особливо не мали розвитку. Розробка в ній або зовсім відсутня, або замінювалося невеликим сполучним переходом від експозиції до репризи. Спочатку ця сонатна форма іменувалася як «форма сонатини».

Музика даного твору граціозна, стримана, витончена, має танцювальний, святковий характер. Динаміка контрастна, виразна. Штрих виразний, гострий, уривчастий. Має традиційний сонатний тематизм (активна головна партія і співуча побічна) і активну мотивну роботу, хоча б на рівні експозиції. Поліфонічна фактура. Три частинна форма де перша та третя повторюються. Тональність B dur.

Георг Фрідріх Гендель (нім. Georg Friedrich Händel; 23 лютого 1685, англійський композитор епохи бароко.

Вже з чотирьох років майбутній композитор почав грати на клавесині. Тяга до музики була настільки сильна, що молодий музикант сам навчився грі на музичному інструменті. З семи років почав заняття з композитором-органістом. Ф. Цахау, який викладав йому гру на кількох музичних інструментах і теоретичні дисципліни. Після закінчення навчання музикант вперше виступив при дворі знатного вельможі Берліну.

Після два роки навчався в гімназії і в цей же час познайомився з Р.Телеманом. Після завершення навчання прийняв рішення перебратися в Гамбург. Вже через кілька років були готові дві перші опери композитора. Вони були поставлені в театрі Гамбурга, який був близький до фінансового краху. Переїхав в Італію.

Незабаром про нього говорила вся Італія. Тим не менш композитор повернувся в Німеччину, став там капельмейстером і отримав благословення у матері на переїзд в Лондон. В Англії В той час композиторів, що писали опери не було взагалі. Композитор зайняв пост директора Королівської академії музики. Саме з цього моменту настав його розквіт як оперного музиканта. Гендель продовжував писати опери, а потім сконцентрувався на ораторіях. Після погіршення зору і стану здоров'я загалом, через рік композитор осліп, а невдовзі помер [30].

Інструментальна музика Генделя – широка область його творчості – цікава своєю багатожанровістю, живою безпосередністю і повнотою відчуттів, чарує ароматом вічної юності. Головна властивість генделівської інструментальною музики-життєдіяльна, цілеспрямована енергія, що відтіняється ліричними образами високого благородства.

Оркестрова музика Генделя, разом з Бранденбурзькими концертами Баха, - краще, що було створене в цій області до появи симфонічних творів віденських класиків Гайдна і Моцарта [21].

Гендель «Чакона» (аналіз твору)

Чакона (ісп. *chalgia*, італ. *сіассона*, фр. *chaconne*) – спочатку середньовічний танець карнавального характеру. Завдяки іспанським

інструменталістам XVI століття, які зуміли розкрити у своїх творах мелодико-ритмічне багатство іберо-американської народної музики, музична тема чакони, так само як сарабанди, фолії та пасакалі, вплинула на загальноєвропейську композиторську практику. Чакона схожа з пассакалією, танцем з іншим походженням, але надалі розвитку зблизилася з останньою. В даний час обидва терміни використовуються в однаковому значенні.

В епоху бароко – популярна інструментальна п'єса. Являє собою поліфонічні варіації на тему, яка у незмінному вигляді повторюється в басі (*basso ostinato*); верхні голоси у своїй різноманітності варіюються. Багато записів для лютні і гітари свідчать про швидке поширення чакони в Європі, де вона видозмінилася: стала повільним плавним танцем зосереджено-величавого характеру з ліричним відтінком, частіше в мінорі.

В Італії чакона, зближуючись з пассакалією, збагатилась варіаційним розвитком на основі *basso ostinato*. У XVII столітті, чакона набула повільного темпу, церемонного характеру.

Згодом назва «чакона» стала застосовуватися до інструментальних нетанцювальних творів. Особливої популярності набула чакона у творчості І.С. Баха.

Відомі також чакони для органу І. Пахельбеля. Композитори XVII-XVIII ст. застосовували форму чакони у оперних фіналах.

З XVIII століття слово «чакона» почало застосовуватися до нетанцювальних п'єс у формі поліфонічних варіацій з незмінним басом, близьким до пасакалю. Зазвичай чакони пройняті піднесено-зосередженим, іноді трагічним настроєм.

Тоні Енн народився 23 січня 1994 року в Канаді – молодий піаніст, композитор та автор пісень. Він розпочав свій музичний шлях як класичний (академічний) піаніст. Грати почав пізно, коли йому було 12 років.

Енн вивчав музику в Клівлендському інституті музики, а зараз навчається у Музичному коледжі Берклі у Бостоні.

Піаніст багато імпровізує та записує свої аранжування.

Надія Архипенко народилася 3 листопада 1991 р. у Харкові. Навчалася у ХГУИ ім. Котляревського. Керівник Великого Слобожанського ансамблю пісні і танцю. Пише переклади творів для бандури.

Tony Ann «Rain» адаптація для бандури В. Норе (аналіз твору)

Твір молодого канадського композитора. Переклад для бандури написала Надія Архипенко. Тональність твору G dur. Музика прозора, ніжна, стрімка. Динаміка від ppp до mf. Темп Allegretto. Мелодія передає образ накрапаю чого дощу. Спочатку музика легка, уривчаста, звучить в високому регістрі. Права рука грає харківським способом, цим самим підкреслюючи легкість мелодії. Поступово фактура розширюється, з'являється басова партія, образ дощу який посилюється, стрімко лунає залучаючи всі регістри. Мелодія першої частини повторюється після варіацій, і закінчується твір першою частиною в якій мелодія зображує краплини дощу, який затихає, і закінчується.

Володимир Михайлович Івасюк (4.03.1949., Чернів. обл.). З 1963 року учень Київської музичної школи для обдарованих дітей імені М. Лисенка. У 1964 році організатор й ідейний натхненник ансамблю «Буковинка». За короткий термін колектив набуває значну популярність, здобуває численні перемоги на різноманітних конкурсах.

Найяскравіший період його біографії пов'язаний з Чернівцями. З цього періоду у композитора починаються багато поневірян і випробувань. Попри всі життєві і соціально-політичні складнощі саме у цей період композитор пише свою знамениту «Червону Руту». На той період припадають зйомки першого українського музичного фільму «Червона рута». У ньому брали участь Софія Ротару, Василь Зінкевич, Назарій Яремчук, Раїса Кольца, ансамблі «Смерічка» і «Росинка» та прозвучали пісні Івасюка, Дутківського, Скорика. Звучить нова пісня Івасюка – «Водограй».

У львівський період життя значно розширюється мистецьке коло, композитор пише твори: «Я – твоє крило», «Два перстні», «Наче зграї птиць», «Балада про мальви». 1972 р. пісню «Водограй» визнано піснею року. Саме з

цього часу стрімко росте популярність композитора, яка трагічно обривається у 1979 році [20].

В. Івасюк «Я піду в далекі гори» Обр. Тетяни Петрик (аналіз твору)

Пісня написана у вокально-ліричному жанрі.

Основна ідея твору: лірико-драматичне зображення кохання засобами музичного мистецтва. Пісня написана у традиційній пісенній куплетній формі. Має заспів та приспів. Це один з найпопулярніших творів Володимира Івасюка. «Я піду в далекі гори» вже 50 років. Перша назва пісні – «Мила моя». Означений твір фактично єдиний у доробку композитора, який присвячено конкретній особі. Загальновідомо, що візитівкою Володимира Івасюка вважається «Червона рута». Втім аранжування й виконання твору «Я піду в далекі гори» є найчастішим. Перше виконання відбулося самим композитором та гуртом «Смерічка». Надалі Івасюком означений твір було подаровано буковинській співачці Лідії Відаш, яка мала угорське та французьке коріння [43].

Ольга Вільгуцька 1957 р. н. Україна, м. Львів. Викладач, композитор. Авторка перекладень і обробок для бандури творів різних композиторів і народних пісень. Збірки власних творів та обробок для бандури.

Ольга Вільгуцька – композитор, упорядник 168 збірок для бандури. Має наукові праці, бере участь в міжнародних науково-практичних конференціях. Член журі конкурсів. Лауреат конкурсів. Також навчає дітей з особливими освітніми потребами (інклюзивне навчання).

Муз. О. Вільгуцької «Мамина калина» (аналіз твору)

В пісні оспівується любов до матері, радість від приємних спогадів дитинства, вдячність за материнську ніжність та турботу.

Пісня написана і куплетній формі без приспіву. Натомість в кожному куплеті повторюються два останні рядки. Тональності є moll. Музика ласкава, задумлива. Динаміка від *mp* до *f*. Темп помірний, легкий. Тембр світлий, чистий, насичений. Мелодія наспівна, лірична. Фактура гомофонна.

До оркестрового розділу належать твори:

1. Войцех Кіляр «Полонез».
2. Сл. В. Діденко, муз. Б. Буєвського, аранж. М. Шумського пісня «На долині туман».

1. **Войцех Кіляр** (пол. Wojciech Kilar; 17.07. 1932. Львів — 29.12. 2013. Катовиці) – польський композитор. Майстер саундтреків, музики до кінофільмів. Його музичні твори звучать у кінофільмах Піаніст та Дракула Брема Стокера. Співпрацював із кінорежисерами світового масштабу. Це, насамперед, Кшиштоф Зануссі, Роман Полянський, Френсіс Форд Коппола. [11].

Навчався у державному Музичному ліцеї Кракова по класу фортепіано і баяну. Надалі у Музичному ліцею в Катовицях по класу фортепіано. Об закінченні загальноосвітнього закладу вступив до Державної вищої музичної академії в Катовицях. Протягом навчання розпочав писати музику. Надалі отримав II премію за Малу увертюру на Конкурсі музичних творів V-го Фестивалю молоді у Варшаві. Виступав в ролі піаніста, репрезентуючи власні композиторські надбання. З 1979-1981 роках став віце-президентом Головного правління Союзу польських композиторів. У 1977 році – член-засновник Товариства ім. Кароля Шимановського. Надалі віце-голова гуральського Союзу Підгалян [11].

Войцех Кіляр «Полонез» (аналіз твору)

Полонез (пол. polonez, від фр. polonais – польський) — старовинний польський тридольний бальний танець. Має ознаки урочистого характеру. Означеним твором розпочиналися урочисті танцювальні мистецькі заходи. Жанр полонезу написаний у тричастинній формі (a - b - a).

Полонез виник у Польщі приблизно у XV столітті. Мав назву «ходзоний». Напочатку свого розвитку і популяризації цей жанр був виключно весільним танцем. Надалі, в результаті змін у формі та характеру, став неодмінним атрибутом будь-яких урочистостей. Зазначимо, що саме цей жанр

відкривав танцювальну частину на будь-якому урочистому святкуванні. У XVII столітті цей танець стає популярним на теренах європейської частини світу. Отримавши нинішню назву цей по суті народний танець став танцем привілейованих осіб [1].

Зазвичай грається у формі пісні у двійчастій формі. Метрична модуляція 3/4, помірного та повільного темпу. Характерним для полонезу є повторювана ритмічна схема, восьмина, з двома шістнадцятками на «і» першої міри. Характер твору танцювальний, витончений, граціозний, святковий. Динаміка виразна, контрастна, від *p* до *ff*. Тембр насичений, святковий.

2. **Борис Миколайович Буєвський** (7. 06. 1935, Кривий Ріг) – український композитор. Автор десяти симфоній, двох балетів: «Пісня синього моря» (1965) та «Устим Кармелюк» (1980). Автор музики до відомого мультфільму про козаків. Буєвським написано численну кількість естрадних пісень, популярних у 1960—1970-ті роки. Один з найвідоміших: «На долині туман», «Кохання моє», «Карпатська ніч», «Пісня про вірність», «Подаруй мені весну» та інші. Композитором створено вокальні цикли на вірші В. Шекспіра, П. Верлена, Р. Бернса. У доробку більш як сто пісень, музики до драматичних вистав, увертюр, концертів. У 1964 році на слова Ліни Костенко й Тамари Коломієць написано вокально-симфонічну ораторію «Мандрівки серця». Автор музичного супроводу до багатьох художніх, анімаційних і документальних стрічок. Член Спілки композиторів України.

Василь Іванович Діденко (Злютого 1937, Гуляйполе, 13квітня 1990, Київ) — український поет, журналіст. Автор слів до популярної у 1960-х роках пісні «На долині туман...».

Шумський Микола Олександрович (26.03. 1960, с. Хмельн. обл,) – український диригент, баяніст, педагог, громадський діяч. Заслужений артист України (1996), доцент (1997), народний артист України (2016), професор (2018), завідувач кафедри інструментально-виконавської підготовки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, професор

кафедри оркестрового диригування та інструментознавства Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Член Національної Всеукраїнської музичної спілки (1993), Відмінник освіти України (1995). Нагороджений почесною відзнакою НМАУ ім. П. І. Чайковського — «Орден за видатні досягнення у музичному мистецтві» (2008).

М. О. Шумський – художній керівник Оркестру народних інструментів НДУ імені Миколи Гоголя. Під його орудою оркестр здійснює велику концертно-виконавську та просвітницьку діяльність. Завдяки плідній роботі Миколи Шумського, оркестр здобув звання Лауреата III Всеукраїнського конкурсу ім. Б. Лятошинського. Колектив бере активну участь у міських та регіональних культурних заходах. Ї постійним виконавцем на Всеукраїнському юніорському конкурсі музично-виконавської майстерності імені академіка Олега Тимошенка; щорічному мистецькому проєкті «НІЖИН-МУЗ-ФЕСТ»; на звітних концертах коледжу культури і мистецтв імені Марії Заньковецької. На постійній основі у межах Всеукраїнських науково-практичних конференцій, проводить численні майстер-класи.

«На долині туман» (аналіз твору)

Виконавський голос баритон у супроводі оркестру народних інструментів. Романтична пісня, в якій закоханий хлопець крадеться за юною дівчиною. Музика легка, рухлива, життєрадісна. Оркестрова тканина насичена септакордами різних щаблів.

Пісня написана в куплетній формі, має вступ і невеликі висновки.

Мелодія голосу, співуча, хвилеподібна, із закрученими фразами. Темп рухливий *allegro*. Партія оркестру мелодійна, синкопований акомпанемент, у прогашах – пунктирний ритм.

Музика куплетів (3) повторюється. Вступ по величині збігається з куплетом.

Отже, підсумовуючи короткий огляд композиторської творчості, констатуємо, що на сьогодні в Україні продовжується підйом бандурного

виконавства, на що вказує зростання числа бажаючих навчатися на цьому інструменті. Стверджуємо, що ця ланка інструментального виконавства є досить перспективною, яка повинна популяризуватися і поширюватися у широкому колі шанувальників музичного мистецтва.

Висновки до другого розділу.

Викладання гри на інструменті бандура спрямовано на музично-виховну функцію, культурно-просвітницьку та організаційну діяльність, які потребують опанування знань методичного змісту, особливостей власного і й загального володіння інструментом. Головною умовою розмаху виконавства є взаємозв'язок класичних, академічних та сучасних основ гри, що відповідають удосконаленим зразкам сучасного бандурного мистецтва. Отже, процес формування навичок гри на бандурі розвиває інтелектуально-художнє мислення, підвищує емоційне та загальнокультурне виховання.

Запорука успіху педагога – це умінням аналізувати, відбирати й адаптувати твори різноманітного жанру і стилю для власного виконання і для роботи з дітьми.

Для професійного академічного бандурного мистецтва, важливим фактором стало створення оригінального сольо-інструментального репертуару, якого в минулих роках не існувало. Разом з оригінальним бандурним репертуаром, кращі зразки перекладених шедеврів світової музичної класики формували у бандуристів високу виконавську культуру, досконалий технічний рівень гри, опанування різноманітними музичними стилями, бездоганний музичний смак.

Отже, сучасний академічний бандурний репертуар дозволяє розширити кордони як інструментального так і вокально-інструментального виконавства, здійснюючи перекладення, аранжування, транскрипції, обробки для бандури композиторів різних стилів, жанрів та епох.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Спираючись на історіографію та джерельну базу, відповідно до мети та завдань творчого проекту були зроблені такі висновки:

1. Вивчення наукової літератури дозволило прослідкувати процес становлення та розвитку інструменту бандура. **Зроблено спробу** простежити історію бандури від початку її виникнення до сучасного етапу розвитку. **Встановлено**, що сьогодні в Україні класична бандура займає провідне місце за популярністю й поширеністю серед інших музичних інструментів, що робить необхідним детальне вивчення її історії.

2. **Розглянуто** різні історичні аспекти еволюції бандурного мистецтва, по можливості дотримано хронологічну послідовність основних еволюційних етапів. Ретроспективний огляд бандурного мистецтва дав змогу об'єктивно показати закономірності розвитку національного народно-інструментального виконавства.

3. **Розкрито** наратив уявлень про становлення й модифікацію бандури як інструмента академічної виконавської культури. Висвітлено проблеми генези кобзарського мистецтва та подальших конструктивних видозмін бандури протягом різного періоду часу. Проаналізовано історію виникнення бандури, власні гіпотези щодо еволюції інструменту численних дослідників, процес процвітання бандурного мистецтва на території України тощо. Названі прізвища головних митців, які зробили перелам у функціонуванні бандурного виконавства. Заклали основу для інноваційних перетворень самої форми й механізму бандури, яка існує на сьогоднішній день.

4. **Показано** місце бандури у новочасній музичній практиці. Окреслені основні методичні аспекти гри на інструменті бандура. Доведено, що сьогодення ставить нові сучасні вимоги перед освітою, де перемишуються традиційні класичні методи навчання з інноваційними педагогічними технологіями. Фахівці в сфері музичного виконавства повинні оновлювати педагогічні принципи й підходи підготовки, спрямовані на розкриття творчого потенціалу та удосконалення музичних здібностей дитини. Методика гри на

бандурі вимагає чіткої послідовності та ретельно виваженого ускладнення завдань, з обов'язковим урахуванням індивідуальних здібностей та рівня творчого мисленні учнів.

5. **Описано** композиторську, педагогічну, дослідницьку діяльність видатних митців, громадських діячів, аматорів та професіоналів, які впливали на формування бандури як музичного інструмента. Розглянуто етапи формування музичних жанрів у творчості видатних виконавців та композиторів. Проведено виконавський аналіз та проаналізовано музично-виразові засоби, використані в творах концертної програми творчого проекту. Доведено, що композитори постійно звертаються, обробляють, творчо переосмислюють і трансформують зразки народної музики. Паралельно відбувається зворотній процес народного оброблення оригінальної авторської творчості, більш відомий, як фольклор. Аналогічні процеси відбуваються в галузі інструменталізму а саме, окремі композитори залучають народні інструменти до сфери академічної оркестрової музики (переважно ударні та шумові інструменти, аерофони), і навпроти у традиційній народній музиці використовуються базові академічні інструменти (кларнет, труба, валторна, тромбон).

Отже, аналіз різних наукових концепцій щодо сутності досліджуваної проблеми дозволяє дійти висновку, що особливої актуальності набуває проблема дослідження еволюції розвитку виконавських традицій вітчизняного національного бандурного мистецтва у європейському культурно-освітньому просторі та окреслення її подальших перспектив. Наразі бандурне виконавство перебуває на активній стадії розвитку. Тож, можна з упевненістю констатувати, що бандура в цьому історичному трагічному моменті, який сьогодні переживає Україна, є особливим національним музичним інструментом, одним із головних знаків-символів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автор (quizauthors.com). Що таке полонез?
URL:<https://uk.quizzclub.com/trivia/sh-ho-take-polonez/answer/1561906/>)
2. Агенція інформації та аналітики "Гал-інфо", березень 2021 р.
URL:https://galinfo.com.ua/news/den_v_istorii_narodyvsya_banduryst_ol_eksandr_korniievskyy_360788.html
3. Бандура. Національний академічний оркестр народних інструментів України URL: [http://www \(noni.org.ua\)](http://www.noni.org.ua)
4. Баштан С., Омельченко А. Школа гри на бандурі. – Київ: Муз. Україна, 1984. 130 с.
5. Бичко А. П., Ігнатенко П. І. Теорія та історія світової і вітчизняної культури. Київ: Либідь, 1992. 392 с.
6. Боярко Н., Дорофєєва В. Проблема втілення традицій українського національного мелосу у композиторській творчості другої половини ХХ ст. Музичне мистецтво і культура. Випуск 25, Одеса «Астропринт», 2017. с 167-176.
7. Брояко Н. Б. Теоретичні аспекти виконавської техніки бандуриста: монографія. Івано-Франківськ: обласна друкарня, 1997. 152 с.
8. Брояко Н. Б. Водяний Б. О. Бандурне виконавство у контексті трансформаційних процесів української народної інструментальної культури ХХ –початку ХХІ століть // Zinovii Shtokalko: from kobzar traditions to bandura modern style: collective monograph. Riga: Baltija Publishing, 2021. Р. 73-96.
URL:<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-171-8-4>
9. Вересай Остап Микитович. Митці України: Енциклопедичний довідник/ упоряд. М. Г. Лабінський, В. С. Мурза; за ред. А. В. Кудрицького. Київ: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992. С. 111
10. Вишневська С.В. Національні засади кобзарського мистецтва. Бандурне мистецтво ХХІ століття: тенденції та перспективи розвитку:

- зб. матеріалів II Міжнародної наук.-практ. конф., (Київ, 12–13 жовтня 2006 р.) Київ: ДАКККиМ, 2006. 192 с.
11. Вікіпедія, Вільна Енциклопедія. Войцех Кіляр
 URL:https://www.wikiwand.com/uk/articles/%D0%92%D0%BE%D0%B9%D1%86%D0%B5%D1%85_%D0%9A%D1%96%D0%BB%D1%8F%D1%80
 12. Вікіпедія. Вільна Енциклопедія. Сонатина.
 URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0>
 13. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): підручник. Київ: НМА ім. П. І. Чайковського, 2005. 419 с.
 14. Дивосвіт Гната Хоткевича (1877-1938): Бібліотека ОІППО.
 URL:<https://library.ippo.if.ua/media/files/%D0%92%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B8/%D0%A5%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%8722.pdf>
 15. Драгоманов М. Нові варіанти кобзарських співів / Житє і слово. Львів, 1895. Кн. 4. С. 265-273.
 16. Дремлюга Микола Васильович / Українська музична енциклопедія. Т. 1: [А – Д] / Гол. редкол. Г. Скрипник. Київ: ІМФЕ НАНУ, 2006. С. 655.
 17. Дружга І. С. Сучасна бандуристика: композиторські пошуки та виконавські перспективи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтв: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2021. 20 с.
 18. Дутчак В. Бандурне мистецтво в системі музичної культури української діаспори XX – початку XXI ст. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки». Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. Вип. 23. С. 175–180. URL: <https://histj.oa.edu.ua/assets/files/Dutchak.pdf>
 19. Євген Адамцевич: спогади, статті, матеріали. Вип. № 1 / упоряд. О.Вертій, Г. Діброва ; передм. О. Вертій. Суми: Собор, 1999. 96 с.

20. Івасюк Володимир Михайлович. Біографія Володимира Івасюка. УкрЛіб. URL: [http://www \(ukrlib.com.ua\)](http://www.ukrlib.com.ua)
21. Інструментальна музика.
URL: https://vuzlit.com/577996/instrumentalna_muzika
22. Кабачок В. А., Юцевич Є. О. Школа гри на бандурі. Київ: Книжкова ф-ка ім. Фрунзе Міністерства культури УРСР, 1958. 184 с.
23. Колесса Ф. М. Огляд українсько-руської народної поезії. Львів, 1905. 185 с.
24. Лавров Ф.І. Кобзарі: Нариси з історії кобзарства на Україні. Київ: Мистецтво, 1980. 254 с.
25. Людкевич С. Про красу української народної пісні / Упор., ред., вступ. стаття і прим. З. Штундер. Львів: Дивосвіт, 1999. Т. 1. С. 212-213.
26. Мандзюк Л., Стандара Б. Актуальність відродження Харківської бандури. «Традиції і сучасне в українській культурі»: тези доп. Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 125-річчю Гната Хоткевича. (Харків, травень. 2002.) Харків. 2002. С.30-31.
27. Мішалов В. Ю. Культурно-мистецькі аспекти генези і розвитку виконавства на харківській бандурі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтв: спец. 26.00.0 «Теорія та історія культури». Харків, 2009. 20 с.
28. Мішалови В. і М. Українські кобзарі-бандуристи. Сідней, Австралія, 1986. 106 с.
29. Млош Л. Збереження національно-культурної ідентичності представників української діаспори в умовах суспільних змін та конфліктизаційних процесів сучасності. Українознавчий альманах. Випуск 28. Київ: «Міленіум», 2021. 140 с.
30. Моця К. Біографія Георга Генделя. Моя книга: Допомога студентам та школярам. URL: <https://mykniga.com.ua/biograph/biografiya-georga-gendelya-biografiya-gendelya-r-f-foto-video.html>

31. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Матеріали е-Бібліотеки «Україніка» URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4526>
32. Національно-культурна ідентичність у становленні підлітка: монографія /К.О. Журба, І.Д. Бех, О.М. Докукіна, С.В. Федоренко, І.М. Шкільна. Київ, 2019. 150 с.
33. Олексієнко О.В. Творчість Миколи Дремлюги і процес становлення бандурного репертуару: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтв: спец.17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ. 2003. С. 13-14
34. Омеляненко В. А. З історії кобзарства.
URL:http://moeselopeski.ucoz.ru/publ/kozacka_era/kobzari/z_istoriji_kobzarstv/17-1-0-105
35. Опришко М. Школа гри на бандурі. /Загальна ред. А. Омельченка. Київ: Муз. Україна, 1967. 168 с.
36. Панасюк І. Соціокультурний контекст та умови формування професійно- академічного бандурництва у середині ХХ століття Бандурне мистецтво ХХІ століття: тенденції та перспективи розвитку: зб. матеріалів II Міжнародної наук.-практ. конф., (Київ, 12–13 жовтня 2006 р.) Київ: ДАКККиМ, 2006. С.162-165
37. Підгорбунський М. А. Релігійний репертуар кобзарів та лірників як складова національної культури, Бандурне мистецтво ХХІ століття: тенденції та перспективи розвитку: зб. матеріалів II Міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 12–13 жовтня 2006 р. Київ: ДАКККиМ, 2006. С. 19-23
38. Рихлюк Л. І. Методика навчання гри на бандурі: навч. посіб. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2011. С.12
39. Сайт новин. Мій край - частинка України. Мистецька Чернігівщина: Олександр Корнієвський, 2024 р.
URL: https://kraychernigiv.blogspot.com/2024/03/blog-post_23.html

40. Танцюра Т. Г. Особливості формування виконавських навичок бандуриста: метод. рек. для викладачів класу бандури початкової мистецької освіти. Київ. 2021. С. 20
41. Троєльнікова Л. О. Кобзарське мистецтво в Україні: художньо-освітній прецедент чи складова культурогенезу? (до постановки проблеми) Бандурне мистецтво ХХІ століття: тенденції та перспективи розвитку: зб. матеріалів ІІ Міжнародної наук. - практ. конф., (Київ, 12–13 жовтня 2006 р.) Київ: ДАКККиМ, 2006. С. 16-19
42. Українське кобзарство: методико-біографічні матеріали; КЗ КОР «Київська обласна бібліотека для юнацтва». Київ, 2020. 45 с.
43. Фещук Н. Пісні Івасюка «Я піду в далекі гори» 50 років. Про історію написання, «Плач Єремії» та Боба Марлі.
URL: <https://shpalta.media/2019/02/07/pisni-ivasyuka-ya-pidu-v-daleki-gori-50-rokiv-pro-istoriyu-napisannya-plach-yeremi%D1%96-ta-boba-marli/>
44. Хоткевич Г. Дещо про бандуристів та ліриків. Харків: Літературно-науковий вісник. 1903. С. 20
45. Хоткевич Г. М. Бандура та її можливості. Харків: «Глас», 2007. 92 с.
46. Хоткевич Г. М. Підручник гри на бандурі. Харків: «Глас», 2004. 240 с.
47. Чорна М. В. Бандура. URL: [http://www.BYE\(vue.gov.ua\)](http://www.BYE(vue.gov.ua))
48. Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.): Монографія в 2 т. Т. 1. Харків: Основа, 2001. 520 с.
49. Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія української культури: навч. посібник. Київ: Кондор, 2006. 264 с.
50. Штогаренко З. Кобзарський підручник. Київ: Вид-во канадського інституту українських студій, 1992. 235 с.
51. Юцевич Ю. Є. Музика: словник-довідник. Тернопіль. 2003.

ДОДАТКИ

Додаток А

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Навчально-наукова лабораторія мистецької освіти та виконавства
імені О. Я. Ростовського

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

БОЙКО Анна Михайлівна

взяв(ла) участь у

VI ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ СТУДЕНТСЬКІЙ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ОЧИМА
МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ»**

Декан факультету педагогіки, психології,
соціальної роботи та мистецтв

Олексій ТИМОШЕНКО

Ректор Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя

Олександр САМОЙЛЕНКО

6 грудня 2023 р.
м. Ніжин

Освітньо-мистецький проєкт
ГО «Промінці»
ЄДРПОУ 24272341
КВЕД 85.59

Фахова онлайн
школа

Музична Освіта
2024

Сертифікат

№ B200-024

підтверджує, що

Бойко Анна Михайлівна
дистанційно підвищив (-ла) кваліфікацію
Курс «Хорове та оркестрове диригування»

Лекція №1: «Теоретичні основи мануальної техніки диригента»
Лекція №2: «Робота диригента над партитурою та принципи підготовки до репетиції»
Лекція №3: «Репетиційний процес: психологічні та практичні особливості взаємодії диригента з музичним колективом»

(тривалість 60 годин / 2 кредиту ЄКТС)

Сформовані компетентності:
професійні, культурна, емоційно-етична, педагогічна
компетентність, автономізація на компетентність, моральна,
інформаційно-комунікаційна компетентність.
Культурна впевненість і самовираження.

Лектор - Каплун Роман Миколайович
Викладач баяну/акордеону та диригування КЗВО КОР «Академія Мистецтв імені Павла Чубинського» (кафедра інструментального виконавства);
Головний диригент Народного художнього колективу Дитячого ансамблю пісні і танцю Світанок»

Свідомо відповідає вимогам постанови КМУ від 21.08.2019 №800
зі змінами, внесеними згідно з постановою КМ №1133 від 27.12.2019

Дата проведення 6-8 травня 2024р.
Директор ГО «Промінці»
ФОП Маммедова -Уфімська Т.С.

Міністерство освіти і науки України
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Національний університет «Чернігівський колегіум імені Т. Г. Шевченка»
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Навчально-наукова лабораторія мистецької освіти та виконавства
імені Олександра Ростовського НДУ імені Миколи Гоголя

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

Анна БОЙКО

взяв(ла) участь у

VIII МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЧИТАННЯХ ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА О. Я. РОСТОВСЬКОГО

**«Мистецька освіта України:
глобальні виклики та перспективи розвитку»**

(6 годин – 0,2 кредиту ЄКТС) 12 березня 2024 року

Декан факультету педагогіки, психології,
соціальної роботи та мистецтв

Ректор Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя

Олексій ТИМОШЕНКО

Олександр САМОЙЛЕНКО

Міністерство культури
та інформаційної політики України
Національна музична академія України
імені П. І. Чайковського

Міністерство
освіти і науки України
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

Національна академія мистецтв України
Національна Всеукраїнська музична спілка
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Навчально-наукова лабораторія мистецької освіти та виконавства
імені О. Я. Ростовського

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

Анна БОЙКО

взяв(ла) участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції

**«МУЗИЧНА ОСВІТА ТА ВИКОНАВСТВО:
ТРАДИЦІЇ, СУЧАСНІ ДОМІНАНТИ, ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК»**

в межах XXI Відкритого Міжнародного юніорського конкурсу
музично-виконавської майстерності імені академіка О. С. Тимошенка

(12 годин – 0,4 кредиту ЄКТС)

Ректор Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя,
кандидат історичних наук, доцент

Олександр САМОЙЛЕНКО

15–16 квітня 2024 р.
Київ – Ніжин

Міністерство освіти і науки України
Ministry of Education and Science of Ukraine
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Nizhyn Mykola Gogol State University

**ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ
CONFERENCE PROGRAMME**

II Міжнародна науково-практична конференція
«РОЗВИТОК ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРИ: НАЦІОНАЛЬНІ ВИКЛИКИ
ТА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ»
14-15 листопада 2024 року
м. Ніжин, Україна

II International scientific and practical online conference
«EDUCATION DEVELOPMENT IN THE EUROPEAN AREA: NATIONAL CHALLENGES
AND TRANSNATIONAL PERSPECTIVES»
November 14-15th, 2024
Nizhyn, Ukraine

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Навчально-наукова лабораторія мистецької освіти та виконавства
імені О. Я. Ростовського

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

Анна Бойко

взяв(ла) участь у

VII ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ СТУДЕНТСЬКІЙ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

«МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ОЧИМА
МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ»

Декан факультету педагогіки, психології,
соціальної роботи та мистецтв

Олексій ТИМОШЕНКО

Ректор Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя

Олександр САМОЙЛЕНКО

28 листопада 2024 р.
м. Ніжин

І МІЖНАРОДНИЙ БАГАТОЖАНРОВИЙ ДВОТУРОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ-КОНКУРС МИСТЕЦТВ

БУДУЄМО УКРАЇНУ РАЗОМ

ДРУГИЙ ТУР

ЗА ПІДТРИМКИ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ ТА МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДИПЛОМ

Нагороджується:
Лауреат І Премії
Бойко Анна Михайлівна

Жанр інструментальний, бандура, твір: Костянтин Мясков, «Фантазія на українські теми» для бандури з фортепіано

Місто м. Ніжин, Ніжинський Державний університет імені Миколи Гоголя категорія VIII

Головний Організатор: **БІЛА АКАЦІЯ**
Директор Міжнародного
Двотурового фестивалю-конкурсу
«Будуємо Україну разом»:
Доктор Міжнародного
Фестивального Руху «Біла Акація»:
E-mail: bilaakacia@ukr.net

Координатор фестивалю-конкурсу
«Будуємо Україну разом»:
Керівник
образотворчого мистецтва:
Керівник журі
інструментального жанру:

Кравченко Т.І.
Руденко В.П.
Висоцька І.О.

Хіренко М.В.
Росіна А. М.
Туровська С.В.

30.05.2024 місто Київ 2024

І МІЖНАРОДНИЙ БАГАТОЖАНРОВИЙ ДВОТУРОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ-КОНКУРС МИСТЕЦТВ

БУДУЄМО УКРАЇНУ РАЗОМ

ДРУГИЙ ТУР

ЗА ПІДТРИМКИ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ ТА МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДИПЛОМ

Нагороджується:
Лауреат І Премії
Бойко Анна Михайлівна

Жанр інструментальний, бандура, Мелартін, адаптація для бандури Миколи Шумського «Сонатина»

Місто м. Ніжин, Ніжинський Державний університет імені Миколи Гоголя категорія VIII

Головний Організатор: **БІЛА АКАЦІЯ**
Директор Міжнародного
Двотурового фестивалю-конкурсу
«Будуємо Україну разом»:
Доктор Міжнародного
Фестивального Руху «Біла Акація»:
E-mail: bilaakacia@ukr.net

Координатор фестивалю-конкурсу
«Будуємо Україну разом»:
Керівник
образотворчого мистецтва:
Керівник журі
інструментального жанру:

Кравченко Т.І.
Руденко В.П.
Висоцька І.О.

Хіренко М.В.
Росіна А. М.
Туровська С.В.

30.05.2024 місто Київ 2024

Міністерство культури
та інформаційної політики України
Національна музична академія
України

Національна академія
мистецтв України

Національна Всеукраїнська
музична спілка

Міністерство
освіти і науки України
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

XXI ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ ЮНІОРСЬКИЙ КОНКУРС МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ІМЕНІ АКАДЕМІКА О. С. ТИМОШЕНКА

**Лауреат
I ступеня**
нагороджується

Анна Бойко

Категорія: **D2**

Номінація: **Оркестрове диригування** Кількість балів: **98**

Голова журі конкурсу – ректор НМАУ імені П. І. Чайковського,
член-кореспондент Національної академії мистецтв України,
заслужений діяч мистецтв України, кандидат культурології,
доктор філософії, професор

Проректор НМАУ імені П. І. Чайковського,
заслужений артист України, кандидат мистецтвознавства,
професор, лауреат Міжнародних конкурсів

Заслужена артистка України, професор
завідувач кафедри бандури НМАУ імені П. І. Чайковського
лауреат Міжнародних конкурсів

Професор, завідувач кафедри народних інструментів
НМАУ імені П. І. Чайковського, лауреат Міжнародних конкурсів

Заслужений артист України, професор кафедри баяна та акордеона
НМАУ імені П. І. Чайковського,
соліст Національної філармонії України,
лауреат Міжнародних конкурсів

Старший викладач Державної консерваторії
при Університеті Чукурова в місті Адана,
диригент, лауреат Міжнародних конкурсів (Туреччина)

Максим Тимошенко

Михайло Мимрик

Людмила Федорова

Любов Матвійчук

Юрій Федоров

Ілгар Ейюбов

Київ – Ніжин
15 – 30 КВІТНЯ
2024 р.

ДРУГИЙ тур **СЯЙВО ХОРТИЦІ** **МІЖНАРОДНИЙ ДВОТУРОВИЙ БАГАТОЖАНРОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ-КОНКУРС**

Всеукраїнський Благодійний фонд "Злагода"
Уряд Республіки Болгарія
Міністерство освіти та науки Республіки Болгарія
Міністерство культури Республіки Болгарія

Диплом лауреата I ступеня
НОМІНАЦІЯ "ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ ЖАНР - НАРОДНІ ІНСТРУМЕНТИ"
VIII КАТЕГОРІЯ
НАГОРОДЖУЄТЬСЯ
БОЙКО АННА
Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя
ПРОФЕСОР
ШУМСЬКИЙ МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Голова журі:
Галоп-Клименко Ірина
Народна артистка України, викладач-методист Запорізького фахового музичного коледжу ім. П.І. Майбороди

Члени журі:
Фомінова Ольга
Заслужена артистка України, Сопістка Національної Опери України та Київської опери. Експерт віршової сатири телешоу "Співачка всі".
Зубик Наталія
Артистка драми вищої категорії Запорізького академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. В.Г. Магара
Аврамечко Юрій
Співак, композитор, член журі міжнародних та всеукраїнських конкурсів та фестивалів, переможець міжнародних та всеукраїнських конкурсів
Радей Людмила
Народний майстер України, відмінник освіти України, спеціаліст вищої категорії, м. Запоріжжя
Білоус Владислава
Кандидат мистецтвознавства, професор кафедри народних інструментів НМАУ ім. П.І. Чайков

Члени журі:
Астаф'єва Тетяна
Заслужена артистка України, Головний балетмейстер Запорізького академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. В.Г. Магара
Olga Dennis Dougherty
Заслужена концертмейстерка оперного театру "Tasolite" "Hudson" та "Brak Choral Society" штату Нью Йорк США
Свилюк Євген
Артист Академічного симфонічного оркестру Запорізької обласної філармонії Переможець міжнародних конкурсів музичного мистецтва
Kazakova Ivelina
Хореограф-постановник, фольклорист народної хореографії, володарка золотої медалі на Балканських танцювальних олімпійських іграх, майстер з соціалізації культурної спадщини, Республіка Болгарія, м. Софія
Дворник Лариса
Декоратор, графічний дизайнер, фотограф, майстер "Handmade", переможець міжнародних та всеукраїнських конкурсів та фестивалів, засновник студії фабрики оригінальних подарунків "Дизайн" м. Складеськ

Протокол № 42 від 25.04.2024 року Запоріжжя - Sofia

Президент: Богородова Ольга
Голова журі: Галоп-Клименко Ірина
Директор фестивалю: Богородова Сергій

Богородова Ольга
Галоп-Клименко Ірина
Богородова Сергій

БГОО Всеукраїнського Благодійного фонду "Злагода"

ДРУГИЙ тур **СЯЙВО ХОРТИЦІ** **МІЖНАРОДНИЙ ДВОТУРОВИЙ БАГАТОЖАНРОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ-КОНКУРС**

Всеукраїнський Благодійний фонд "Злагода"
Уряд Республіки Болгарія
Міністерство освіти та науки Республіки Болгарія
Міністерство культури Республіки Болгарія

Диплом лауреата I ступеня
НОМІНАЦІЯ "ДИРИГЕНТИ"
VIII КАТЕГОРІЯ
НАГОРОДЖУЄТЬСЯ
БОЙКО АННА
Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя
ПРОФЕСОР ШУМСЬКИЙ МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ
КОНЦЕРТМЕЙСТЕР
СИНЕЛЬНИКОВА ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА

Голова журі:
Галоп-Клименко Ірина
Народна артистка України, викладач-методист Запорізького фахового музичного коледжу ім. П.І. Майбороди

Члени журі:
Фомінова Ольга
Заслужена артистка України, Сопістка Національної Опери України та Київської опери. Експерт віршової сатири телешоу "Співачка всі".
Зубик Наталія
Артистка драми вищої категорії Запорізького академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. В.Г. Магара
Аврамечко Юрій
Співак, композитор, член журі міжнародних та всеукраїнських конкурсів та фестивалів, переможець міжнародних та всеукраїнських конкурсів
Радей Людмила
Народний майстер України, відмінник освіти України, спеціаліст вищої категорії, м. Запоріжжя
Білоус Владислава
Кандидат мистецтвознавства, професор кафедри народних інструментів НМАУ ім. П.І. Чайков

Члени журі:
Астаф'єва Тетяна
Заслужена артистка України, Головний балетмейстер Запорізького академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. В.Г. Магара
Olga Dennis Dougherty
Заслужена концертмейстерка оперного театру "Tasolite" "Hudson" та "Brak Choral Society" штату Нью Йорк США
Свилюк Євген
Артист Академічного симфонічного оркестру Запорізької обласної філармонії Переможець міжнародних конкурсів музичного мистецтва
Kazakova Ivelina
Хореограф-постановник, фольклорист народної хореографії, володарка золотої медалі на Балканських танцювальних олімпійських іграх, майстер з соціалізації культурної спадщини, Республіка Болгарія, м. Софія
Дворник Лариса
Декоратор, графічний дизайнер, фотограф, майстер "Handmade", переможець міжнародних та всеукраїнських конкурсів та фестивалів, засновник студії фабрики оригінальних подарунків "Дизайн" м. Складеськ

Протокол № 42 від 25.04.2024 року Запоріжжя - Sofia

Президент: Богородова Ольга
Голова журі: Галоп-Клименко Ірина
Директор фестивалю: Богородова Сергій

Богородова Ольга
Галоп-Клименко Ірина
Богородова Сергій

БГОО Всеукраїнського Благодійного фонду "Злагода"

30.01.2023
КИЇВ

International talent competition

SOUL

МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС ТАЛАНТІВ

АВТОРСЬКА
ПІСНЯ

ПЕРША ПРЕМІЯ

ДИПЛОМ

нагороджується:

КАТЕГОРІЯ: 5

ДУЕТ БОЙКО ВАЛЕНТИН ТА АННА
«ПІСНЯ ПРО ДРУЗІВ»

Вільгуцька Ольга

Заслужений працівник культури України
Член Національної спілки кобзарів України
Викладач - методист вищої категорії Львівської
музичної школи № 1 ім. А. Кос - Анатольського
Провідний методист України
Член журі Всеукраїнських та Міжнародних
конкурсів та фестивалів мистецтв
Лауреат Міжнародних та Всеукраїнських
конкурсів та фестивалів мистецтв.
Композитор

Ткачук Мішель

актор, режисер, хореограф постановник,
викладач ритмічних дисциплін, керівник
танцювальної студії латино-американських
танців "Michelle", член Асоціації Акторів України,
член міжнародного класу журі, шоумен

Слесаренко Сергій

голова ГО "Динаміка успіху"
співак, переможець Всеукраїнських та
Міжнародних конкурсів, поет, композитор

Бартосік Анна

скульптор, магістр Національної академії
образотворчого мистецтва та архітектури
за спеціальністю "Станкова та
монументальна скульптура". Викладач
Київської академії мистецтв.
Декілька скульптур Анни Бартосік
встановлено в с. Іваньки та с. Буки
Черкаської обл.

Воробей Ольга

солістка музичного проекту Leeloo
(м. Малага, Іспанія)
Засновниця вокальної школи «Vogobecanto»
Актриса драматичного театру (КНУКІМ)
Композитор і гітарист (Консерваторія Триарте м.
Малага, Іспанія)
Музикотерапевт Instituto Europeo de Educación

Горбатюк Кирило

актор театру та кіно, ведучий,
журналіст, диктор на ДП
«Парламентський телеканал "РАДА"»

Слесаренко СЕРГІЙ
голова ГО "Динаміка успіху"

Мельник ДМИТРО
голова БО "БФ "Українська
формула добра"

Міністерство культури
та інформаційної політики України
Національна музична академія
України

Національна академія
мистецтв України

Національна Всеукраїнська
музична спілка

Міністерство
освіти і науки України
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

XXI ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ ЮНІОРСЬКИЙ КОНКУРС МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ІМЕНІ АКАДЕМІКА О. С. ТИМОШЕНКА

Лауреат I ступеня

нагороджується

Ансамбль бандуристок «Чарівні струни»

**у складі : Людмили Савченко, Вероніки Ющенко, Анни Бойко,
Катерини Савіної, Ілони Кісельової, Оксани Загаби,
Олександри Ляшенко**

Категорія: **В**

Номінація: **Інструментальні ансамблі**

Кількість балів: **93**

Голова журі конкурсу – ректор НМАУ імені П. І. Чайковського,
член-кореспондент Національної академії мистецтв України,
заслужений діяч мистецтв України, кандидат культурології,
доктор філософії, професор

Проректор НМАУ імені П. І. Чайковського,
заслужений артист України, кандидат мистецтвознавства,
професор, лауреат Міжнародних конкурсів

Голова оргкомітету конкурсу – народний артист України, професор,
завідувач кафедри інструментально-виконавської підготовки
НДУ імені Миколи Гоголя, професор кафедри оркестрового диригування
та інструментознавства НМАУ імені П. І. Чайковського,
лауреат Міжнародних конкурсів

Заслужена артистка України, професор
завідувач кафедри бандури НМАУ імені П. І. Чайковського
лауреат Міжнародних конкурсів

Професор, завідувач кафедри народних інструментів
НМАУ імені П. І. Чайковського, лауреат Міжнародних конкурсів

Заслужений артист України, професор кафедри баяна та акордеона
НМАУ імені П. І. Чайковського,
соліст Національної філармонії України,
лауреат Міжнародних конкурсів

Старший викладач Державної консерваторії
при Університеті Чукурова в місті Адана,
диригент, лауреат Міжнародних конкурсів (Туреччина)

Максим Тимошенко

Михайло Мимрик

Микола Шумський

Людмила Федорова

Любов Матвійчук

Юрій Федоров

Ілгар Ейюбов

**Київ – Ніжин
15 – 30 КВІТНЯ
2024 р.**

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД
«УКРАЇНА ЄДНАЄ СВІТ»

ДИПЛОМ

19-й ОНЛАЙН МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС
«УКРАЇНА ЄДНАЄ СВІТ»

Нагороджується
Бойко Анна

м. Ніжин

категорія — 25+

номінація — інструментальний жанр

ГОЛОВА ЖУРІ

Ада Роговцева
Герой України,
Народна артистка України

ЧЛЕНИ ЖУРІ

Мельник Ірина
Заслужена артистка
України

Дерда Іван
Народний артист України

Велка Ольга
Заслужена артистка України

Островська Леся

Білан-Ращук Вікторія

Сапего Ярослав

Гонська Ірина

Вексей-Калинчук Марта
США

Мельниченко Аліна
Майстриня авторської
народної іграшки

Проскуракова Тетяна
Франція

Стулов Юрій
Заслужений діяч
циркового мистецтва

**Кочіапвіді-
Землинська Алла**

Фігарова Інесса
Заслужений
артист України

КИЇВ 2024

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД
«УКРАЇНА ЄДНАЄ СВІТ»

ДИПЛОМ

17-го ОНЛАЙН МІЖНАРОДНОГО КОНКУРСУ
«УКРАЇНА ЄДНАЄ СВІТ»

Нагороджується
Ансамбль «Чарівні струни»

м. Ніжин

керівник — Юшко Валентина,

концертмейстер — Савченко Людмила, ілюстратор — Бойко Анна

категорія — Змішана

номінація — інструментальний жанр

ГОЛОВА ЖУРІ

Ада Роговцева

Герой України,
Народна артистка України

ЧЛЕНИ ЖУРІ

Мельниченко Аліна

Майстриня авторської
народної іграшки

Петрик Мирослав

Заслужений
артист України

Данилюк Василь

Народний артист
України

Островська Леся

Білан-Рашук Вікторія

Гонська Ірина

Калинчук Марта

США

Шевченко Наталія

Заслужена
артистка України

Проскуркова Тетяна

Франція

Студов Юрій

Заслужений діяч
циркового мистецтва

Мандзюк Любов

КИЇВ 2024

11
грудня
(середа)
2024 р.

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології,
соціальної роботи та мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської підготовки

10:00
Корпус №5 НДУ
ауд. 4

Апробація творчого проєкту
випускниці магістерської ОП 025 Музичне мистецтво

Концерт інструментальної музики

У програмі твори
українських та зарубіжних
композиторів

Анна Бойко

Клас народного артиста України, професора
М. О. ШУМСЬКОГО

Концертмейстер - **О. СІНЄЛЬНІКОВА**

ВХІД ВІЛЬНИЙ

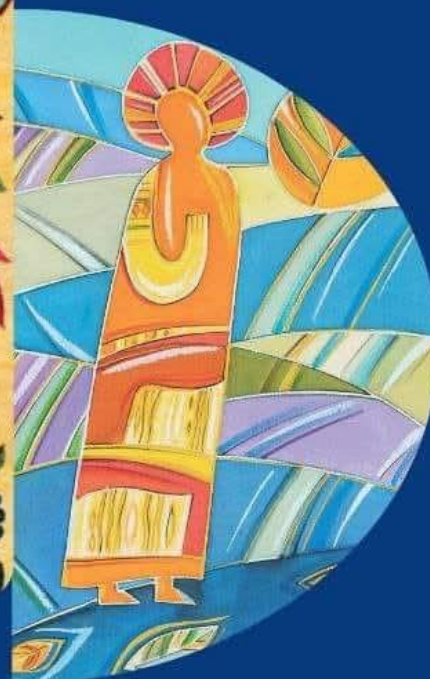
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ НІЖИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
НІЖИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ ІМ. І. СПАСЬКОГО
ВІДДІЛ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ

ОЛЕКСАНДР САЄНКО

НІНА САЄНКО

ЛЕСЯ МАЙДАНЕЦЬ

художня виставка

ЗОЛОТЕ ПЕРЕВЕСЛО МИСТЕЦЬКОЇ ДИНАСТІЇ САЄНКІВ

08 - 23 ЛИСТОПАДА 2024

м. Ніжин, вул. Небесної Сотні, 11

Довідка за тел. 0680929641

30
ЖОВТНЯ
(СЕРЕДА)
2024 року

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Ніжинський фаховий коледж культури і мистецтв
імені Марії Заньковецької
Відділ виховної роботи,
соціокультурної діяльності та промоції
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи
та мистецтв

16:00
ЗАЛ
ГОГОЛІВСЬКОГО
корпусу НДУ

Під патронатом ректора університету
доцента Олександра Самойленка

«Гоголівська музична осінь»

Авторський проєкт професора Людмили Шумської
«НІЖИН-МУЗ-ФЕСТ-2024»

Концерт на підтримку Збройних Сил України

Виконавці

МОЛОДІЖНИЙ ХОР «СВІТИЧ»

Керівники – професори Л. ШУМСЬКА та Л. КОСТЕНКО
Хормейстери – Я. Йотка, Д. Бутрей, Т. Ступак, Т. Березова
Партія фортепіано – доцент Олена Спілюті

ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Керівник – професор М. ШУМСЬКИЙ
Диригент – С. Ніжинець

АКАДЕМІЧНИЙ ХОР НФКІМ ім. М. Заньковецької

Керівники – доцент Л. ДОРОХІНА
та викладач-методист І. МОГИЛЬНА
Концертмейстер – Г. Єрмак

Пошуково-дослідницький фольклорний гурт «НІЖИНСЬКА КОЗАЧКА» НБК

Керівник – кавалер Ордена Княгині Ольги III ступеня – Ольга Синиця

ФОРТЕПІАННІ АНСАМБЛІ

у складі доцентів Л. ГУСЕЙНОВОЇ, О. СПІЛЮТІ, О. ПАВЛЕНКА Т. ЛЯШЕНКО
та викладача-методиста НМШ І. РАЗОН

СОЛІСТИ

вихованці професора М. ШУМСЬКОГО, доцентів Л. ГУСЕЙНОВОЇ та А. ХОМЕНКО:
Я. ЙОТКА, Д. БУТРЕЙ, Т. СТУПАК, А. ЛЮЛЬКО, А. БОЙКО, О. НЕСТЕРЕНКО,
Я. ІКАЛЬЧИК, В. КЛАНЮК

Ведучі програми - Я. Йотка та В. Йотка

ВХІД ВІЛЬНИЙ

**03 грудня
(вівторок)**

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ПОЗАШКІЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ
"НІЖИНСЬКА МУЗИЧНА ШКОЛА
" НІЖИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

17:00

Благодійний концерт

«Ми діти твої, незламна Україно»

**В КОНЦЕРТІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ УЧНІ, ВИКЛАДАЧІ
ТА ТВОРЧІ КОЛЕКТИВИ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ**

ВЕДУЧА - ОЛЕНА НЕСТЕРЕНКО

Вхід вільний

Ніжинський краєзнавчий музей імені Івана Спаського
відділ Художній музей

Музичний супровід тріо бандуристок
у складі

НАТАЛІ ЮЩЕНКО, МАРІЇ КОСТЕНКО, АННИ БОЙКО

Лялька:

від традицій до сучасності

Виставка авторської ляльки Лесі ТЕРЕЩЕНКО

Виставка діятиме з 10 листопада по 10 грудня 2023 року

за адресою: м. Ніжин, вул. Небесної Сотні, 11

Замовлення екскурсій за тел.: 068 465 5175, 068 092 96 41

06 (середа)
2024 року
ЛИСТОПАДА

КЗПМО
“Ніжинська музична школа”

17:00

БЛАГОДІЙНИЙ КОНЦЕРТ

«Музичні барви осені»

У концерті беруть участь:

викладачі Ніжинської музичної школи,
зразкові аматорські колективи:

хор «СЯЙВО» - керівник Тетяна Раструба,
концертмейстер Олексій Павленко

оркестр духових інструментів - керівник Віталій Карпенко
«НІЖИНСЬКІ СУРМИ»

ВХІД ВІЛЬНИЙ

5 листопада
(вівторок)
2024 року

Комунальний заклад
 "Ніжинський фаховий коледж
 культури і мистецтв
 імені Марії Заньковецької"
 Чернігівської обласної ради
 Ніжинський державний університет
 імені Миколи Гоголя

13:15
Актова зала
(гуртожиток)

Організатори:
магістранти спеціальності 025 Музичне мистецтво

А. Бойко, Д. Бутрей,
В. Гливацький, О. Нестеренко

Учасники:
Я. Йотка, А. Люлько, Т. Ступак, Я. Ікальчик

Ведуча - Марина Денисенко

Вхід вільний

26
червня
(середа)
2024 р.

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології,
соціальної роботи та мистецтв
Кафедра вокально-хорової майстерності
Кафедра інструментально-виконавської підготовки
Секція сольного співу

16:00
зал
Гоголівського
корпусу НДУ

*Під патронатом ректора університету
Олександра Самойленка*

«Gogol University Style»

до 30-річчя Молодіжного хору «Світич»

«НІЖИН-МУЗ-ФЕСТ-2024»

*Молодіжний
хор «Світич»*

*Оркестр народних
інструментів*

Диригенти - М. Шумський, А. Костенко, А. Шумська

Художній консультант - А. Хоменко

Фортепіанний дует у складі А. Гусейнової та О. Спіліоті

Концертмейстери - Г. Брюзгіна, О. Спіліоті, О. Сінельнікова

Хормейстери - Я. Йотка, Д. Бутрей, Т. Березова, Т. Ступак, А. Люлько

Солісти - Я. Йотка, Д. Бутрей, А. Люлько, О. Нестеренко, С. Сукачова,

В. Кланюк, Є. Павленко

Автор проекту та режисер - Людмила Шумська

Ведучі програми - Я. Йотка та В. Йотка

ВХІД ВІЛЬНИЙ